

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Pravične cene

Redke so bile še pred petdesetimi leti trgovine po deželi. V njih je kupoval kmet sol, tobak in drugo drobnarijo, medtem ko si je vse druge potrebščine nabavljajal na sejmihi: kose in sekire od kovača, obutev od čevljarja in platno od tkalca. Potreben denar za te nakupe je istražil na istem sejmu za živino. V sloji so živeli kmetje in obrtniki, ker je vsak priznal drugemu pravično plačilo za njegov trud.

Pa se je pojavil stroj, ki ga je lahko kupil vsak premožnejši, čeprav manj spreten obrtnik za denar. Stroj mu je delal za več delavcev; glavno pa je, preživljati ga ni bilo treba, kadar ni bilo dela. Svojih izdelkov ni takšen praded današnjih tvornic prodajal več naravnost rabnikom, temveč so nastale odnose so se razširile že obstoječe trgovine, ki so kupovale te izdelke in jih prodajale naprej, ter tako podražile blago. Če je hotel tvorničar stalno zaposliti stroje, je moral dajati trgovcu popust. Tako je mogel trgovec ceneje prodajati kakor obrtnik in je tako imel v rokah obo, proizvajalca in rabnika.

Med svetovno vojno se je začelo zaradi prekinjenega izvoza sirovin, delno pa zaradi negotovosti, kaj bo po vojni z denarjem, veliko povpraševanje po raznem blagu in so pričele naglo rasti cene. Tedaj je država postavila trdne cene, preko katerih ni smel prodajalec brez kazni. Te najvišje dopustne cene so se imenovale maksimalne cene. Res je, da so peči kupci plačevali na tistem večje cene, velika večina manj premožnih ljudi pa je bila deležna obilne koristi od teh cen.

Po vojni je prišlo zopet do svobodne trgovine. Medtem ko so znali tvorničarji in deloma tudi obrtniki po svojih združenih močeh ohraniti donosne cene, je postajala ponudba kmetijskih pridelkov od leta do leta večja in je padala seveda tudi njihova cena. Trgovec je hotel in znal ohraniti svoj dobiček neokrnjen, zato pa je tembolj pritiskal na nakupne cene pridelkov. Vzemimo na primer živino! Zlom živinskih cen ne prinaša rabniku (meščanu in delavcu) nikoli toliko dobička, kolikor izgube trpi kmet. Zato so začeli že pred leti nekateri redki gospodarstveniki priporočati, naj bi država odredila stalne najnižje (minimalne) cene za živino, kar bi dvignilo cene živine pri kmetu na dvakratno višino, medtem ko bi se cene mesu dvignile le za četrtno prejšnje cene. Tako bi kmet spet začel dihati, uporabnik pa bi ne bil hudo prizadet.

Toda takoj so se dvignili hudi in glasni protesti proti določitvi minimalnih cen za živino. Pav zanimiva in poučna je, ugotovitev, kdo je bil glavni nasprotnik te zamisli. Pisec teh vrst je govoril o tem vprašanju z visokim in seveda prav dobro plačanim uradnikom velike kmetijske ustanove. Dobesedno mu je ta gospod rekel: »Ne bodi neumen in ne siži z minimalnimi živinskimi cenami, zakaj bi dražje meso plačeval«. Prav nič ni maral gospod

ki je živel od kmeta in bi naj delal za kmeta za vse piščevje prizadevanje, da mora tudi kmet dobiti pravično plačilo za svoj trud. Se z obrtnikom ki ima tudi malo posestvo in redi dvoje krav je govoril pisec. Seveda je bil tudi ta proti višjim minimalnim cenam, češ: »Meso je vsak dan, prav redko pa prodam kakega teleta.«

Toda ne le ti nestrokovnjaki, tudi naši visoki gospodarstveniki ki se trkajo samozavestno na prsa, da poznajo ustroj gospodarstva, so bili vedno in so še danes proti najnižjim cenam. Vsi kažejo na žitni režim »Prizada«, ki je kupoval pšenico po minimalnih od države postavljenih cenah pri čemer je morala država doplačati tristo milijonov dinarjev razlike. Pri tem pa zamočijo previdno protivniki minimalnih cen, da je bila krivda za slab uspeh v prvi vrsti v zanikerni in nezmožni upravi »Prizada«, tako da se je zdelo, da vrši svoj posel v sporazumu z pristaši svobodne trgovine. Pomisliti moramo še, da je mnogo milijonov dinarjev ki je država doplačala na pšenične cene vendar dobil kmet kot skromno nagrado za večletne izgube v vseh panogah kmetijstva. Vse države po svetu žrtvujejo na sličen način milijarde za reševanje kmetijstva, ki je bilo, je in bo rednik in branitelj vseh drugih stanov. Zato morejo gledati vsi ti kmetijski preživniki, da kmet ne propade, že iz lastne koristi.

Če pogledamo pobliže ugovore naših visokih gospodarstvenikov pa vidimo, da njihovi ugovori proti minimalnim cenam v bistvu nikakor ne držijo. Glavni njihov ugovor je ta, da bi kmet ne mogel po tem prodati vsega presežka svojih pridelkov po teh minimalnih

cenah, ki bi s tem postale brezpredmetne. Resnica je, da se ravna cena pridelkov za izvoz po vsakokratnih svetovnih cenah, gospodje pa vendar hote, ali nehoti zamočijo, da je vendar največji kupec v državi sami in se tega da prisiliti, da plača pravično svojim dohodkom ustrezajočo ceno tudi za kmetijske pridelke, če mora plačevati za druge potrebščine celo pretirano visoke cene. Mi pa sodimo, da je pač bolje nekaj kakor nič tudi v tem primeru in da je lažna trditev učenih gospodarstvenikov, da bi se moral ves presežek prodati po minimalnih cenah. Če se prodaja na primer tiste tričetrtnine živine ki gre letno v zakol za domači trg po dvojni današnji ceni, koliko lažje bomo konkurirali z ostalo četrtnino na zunanjem trgu in bo imel živinorejec zagotovljen obstanek.

Še ena prav važna okolnost se je pokazala pri našem današnjem razmišljanju. Če pregledujemo cene kmetijskih pridelkov, ter jih primerjamo s cenami industrijskih izdelkov ter drugih življenskih potrebšč, vemo, da so cene kmetijskih pridelkov v vseh gospodarsko naprednih in urejenih državah (na primer v Nemčiji, Češkoslovaški, Avstriji, Italiji, Franciji in Angliji), znatno višje, kakor pri nas, ostale cene pa so znatno nižje. Kako je to mogoče pri njih doseči, se bo vprašal naš izkoriščen kmet, ko so pri nas pri znatno nižjih cenah kmetijskih pridelkov vse druge potrebščine znatno višje v ceni kakor v tujini. To je tako mogoče, da je drugod kmetijski proizvodnik trdno organiziran in odločen v svojih zahtevah, katere podpira tudi država s tem, da skrbi za pravično razmerje v cenah. To je življenska zahteva prav tako našega narodnega gospodarstva, ki se mu morajo ukloniti čimprej vse osebne koristi peščice samopašnežev, ki pri nas predobro živijo in jim ni prav nič mar če pri tem propada ves narod.

Težek položaj zadolženih obrtnikov

Kakor smo že poročali, je bilo nedavno v Beogradu zborovanje obrtniških zbornic. V smislu sklepov konference obrtniških zbornic in obrtniških odsekov skupnih zbornic, ki se je vršila v Beogradu, so bili narodni poslanci naprošeni, naj se zavamejo za ureditev obrtniških vprašanj v smislu njihove resolucije.

Obrtniki naglašajo v svoji spomenici, da so spričo dosedanjih gospodarskih zaščitnih odredb oni najbolj prizadeti. Denarni zavodi, ki so upniki kmetov, so bili zaščiteni. Položaj industrije se je zboljšal spričo karteliranja in zaščitnih carinskih odredb v korist njenih izdelkov, obrtništvo pa je ostalo popolnoma nezaščiten. Od kmečkih dolžnikov ne more obrtnik izterjati nobene terjatve celo ne v primeru, ko bi dolžnik lahko plačal. Kot vlagatelj pa obrtniki svojih vlog pri denarnih zavodih ne morejo dvigniti, a se tudi ne morejo okoristiti s krediti, kakršne so imeli prej, ker je okrepitev dinarja vsak kredit onemogočila. Da bi bilo zlo še večje, se je s poslednjo uredbo o zaščiti kmetov obrestna mera

za terjatve proti kmečkim dolžnikom znižala na 1%, tako da se obrtniški upniki izenačijo z najordinarnejšimi oderuhi. Obrtniki so vselej pravočasno opozarjali merodajne oblasti, da jih je kriza spravila v položaj, iz katerega ni izhoda. Zato naj se izda uredba, ki bo slonela na naslednjih načelih:

1. Obrtnik sme za reguliranje svojih obveznosti, nastalih po 20. aprilu 1932, predlagati plačilno osnovo, ki jo ima odobriti pristojno sodišče, če dotični obrtnik ni prezadolžen ter se obveže v najkasneje 10 letih plačati vse svoje obveznosti in jih do plačila obrestovali po 5%. Če pristojno sodišče, ko prouči navedene pogoje, dožene, da je obrtnik, ki zahteva zaščito, prezadolžen, bo otvorilo po uradni dolžnosti izvensodno prisilno poravnavo, če so dolžnikove obveznosti krite najmanj s 40 odstotki. Rok za odplačilo teh obveznosti mora pristojno sodišče določiti na 6 do 10 let, vpoštevajoč pri tem imovinske prilike dolžnika in njegove možnosti odplačila. Obrestna mera se mora tudi v tem primeru določiti na 5%.

2. Obrtniki dolžniki, ki so istočasno upni-

ki kakemu zaščitenemu zavodu ali kmetu, uživajo glede odplačila svojih dolgov za odgovarjajoči znesek isto zaščito, kakor jo imajo kmetje, odnosno zaščiteni zavodi.

3. Obrtniki, ki so dolžniki napram zaščitenim denarnim zavodom, bodo plačali svoje dolgove prav tako po načelih, po katerih vrši ta zavod likvidacijo svojih obveznosti ne glede na to, ali so istočasni upniki napram kakemu zaščitenemu denarnemu zavodu ali kmetu. Če pa je obrtnik istočasno dolžnik in upnik napram istemu denarnemu zavodu, je ta zavod dolžan na zahtevo prizadetega obrtnika izvesti izravnavo medsebojnih terjatev.

4. Za vse dolgove obrtnikov, ki so nastali do 20. aprila 1932, se določi obrestna mera

na 5 odstotkov, pri čemer so že vračunani tudi vsi dodatki v obliki provizij in slično.

5. Dolgovi obrtnikov napram Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Poštni hranilnici, Obrtni banki kraljevine Jugoslavije, obrtnim kreditnim zadrugam in ostalim obrtnikom, ki so nastali na osnovi obrtniških poslov, se imajo izvzeti iz uredbe o zaščiti obrtnikov.

6. Za obrtnike se imajo smatrati vse osebe, ki so pooblaščenice opravljati kakršnokoli obrt, kakor jo navaja § 23 zakona o obrtih iz leta 1931 in kakor so navedene v oddelku 4 in 5 istega zakona ter v § 7 pravilnika o postopku pri ustanavljanju združenj trgovcev in obrtnikov iz leta 1932.

stvom bavijo najmanj 15 let; drugi pa naj se z zakonom prisilijo, da opuste hmeljarstvo.

Končno zahtevajo savinjski hmeljarji, da se oblastveno dožene, koga zadene krivda za katastrofalne hmeljske cene v lanskem letu in za sramotne nizke cene v letošnjem letu. Krivci naj se kaznujejo kot škodljivci našega narodnega gospodarstva. V tej stvari je bil soglasno sprejet naslednji predlog:

Glede na to, da je večina hmeljske trgovine koncentrirana v rokah dveh inozemskih komisijonarjev, ki zastopata preko 40 tvevk in sedaj sama določata cene, in sicer približno za 70% izpod svetovne paritete, predlagajo in zahtevajo hmeljarji, da se ta dva izženeta iz naše države. Istočasno zahtevajo, da se vsi hmeljski trgovci, zlasti pa inozemski, za njihove ogromne zasluge takoj primerno obdavi. Opozoriti je treba, da so krivci za nizke cene tudi v vrstah domačih nakupovalcev, oziroma trgovcev, ki se naj prav tako kaznujejo s tem, da se jim odvzame obrtna pravica za nadaljnje nakupovanje hmelja.

Kaj zahtevajo naši hmeljarji

Prejšnjo nedeljo je bil v Zalcu velik hmeljski tabor, na katerem so hmeljarji postavili smernice, ki se jih naj vlada drži, da se bo v bodoče preprečilo izžemanje našega kmeta po organizirani trgovini, ki je oškodovala v zadnjih letih naše narodno gospodarstvo za stotine milijonov.

Kraljevska vlada se naproša, da čim prej izda zakon o hmelju, kakor je že izdala zakon o vinu. Ta zakon o hmelju naj regulira hmeljske cene in hmeljsko trgovino po naslednjih načelih: 1. Oblastveno naj se določi vsako leto najnižje cene, ki pa ne smejo biti nižje od cene, ki jo doseže najslabši češki hmelj odnosno ne smejo biti za več nego 20% nižje od cene žateškega hmelja. 2. Da se prepreči stekanje trgovine v rokah nekaj inozemskih komisijonarjev, naj se prepove, da bi inozemski komisijonar smel zastopati več nego eno inozemsko tvevko, ki jo mora oblasti prijaviti in mora vsak čas dovoliti vpogled v svoje poslovne knjige in v korespondenco v svrhu kontrole. 3. Po naših trgovskih zastopstvih v inozemstvu naj se obvestijo vse inozemske

hmeljske firme, da so njih zastopniki pri nas dobrodošli in da so jim odprta vrata v svrhu nakupovanja naravnost pri producentu, kakor je to bilo skozi desetletja pred vojno in nekaj let po vojni. 4. Vsak hmeljar mora biti po zakonu prisiljen, da se včlani v Hmeljarsko društvo, ker bo samo na ta način mogoče uspešno zastopanje hmeljarskih interesov. 5. Oblastva naj takoj pristopijo k ustanovitvi hmeljske prodajne zadruge, preko katere more vsak hmeljar prodati svoje blago in ki bo opravljala tudi potrebno sortiranje in klasificiranje našega hmelja preden pride na trg. To je potrebno, ker naš hmeljar polaga premalo važnosti na to, da se spravi na svetovni trg čim enotnejše in lepše blago, ki lahko še poveča sloves našega hmelja. 6. Da se prepreči prekomerno širjenje hmeljskih nasadov, zlasti v krajih, ki nimajo naravnih pogojev za pridelovanje kvalitativnega blaga, zahtevamo, da se hmeljski okoliš znamke »Južnoštajerska — Savinjska dolina« rajonira, nadaljnji novi nasadi pa sploh prepovedo. V vseh izvensavinjskih krajih naj se kot hmeljarji priznajo samo tisti, ki se s hmeljar-

Uredba o uradniških plačah se bo popravila

Minister za gozdove in rudnike Gjura Jankovič je v razgovoru s časnikarji o uredbi, s katero so bile uradništvu znižane plače za 7 odstotkov, ponovno poudaril, da je docela napačno tolmachenje, da šolska mladina z izpolnjenim 16. letom starosti izgubi pravico do družinskega dodatka. Minister Jankovič je v tem pogledu izjavil, da otrokom, ki obiskujejo šolo, pripada dodatek do izpolnjenega 23. leta starosti. Minister Jankovič je danes ponovno potrdil časnikarjem tudi to, da bo kraljevska vlada v najkrajšem času spremenila uredbo povsod tam, kjer je znižanje nepravilno.

Skrivnost sivih rokavic

(Konec)

»Dobro. Mnogo sreče!«

Krag je vzel klobuk in šel.

Šef je rekel: »Dokler se Krag ne vrne, moramo zaslivanje prekiniti. Sedite za ta čas.«

Tajnik se je nejevoljno vsedel.

Šef je skrbel za to, da se ni približal varijetejski divi in da ni govoril z njo.

Poteklo je več kakor pol ure, preden se je Krag spet pojavil.

Šef je takoj spoznal na njegovem obrazu, da se je bilo nekaj zgodilo.

Tajnik je vstal in kazalo je, da je izgubil nekaj svoje samozavesti.

Krag je stopil k njemu in zapičil pogled v njegove oči.

»Napravili ste nekaj izvrstnih šahovskih potez«, je rekel, »toda jaz bom zdaj tako postavil figure, da vas bom matiral...«

Nato se je obrnil k šefu in mu izročil podolgovato kuverto.

»Ali veste, kaj je v njej?« je vprašal detektiv tajnika.

»Nec, je odvrnil ta.«

»To je tista mala, modra reč!«

Tedaj je zaslišal krič. Lepa Bella je zadržala. Njen obraz je bil mrtvaško bled.

Tajnik se je umaknil za nekaj korakov.

Spletka

Pojav Asbjorna Kraga je oba zločinca zmešal.

Tajnik je spoznal, da se je za trenutek izdal. Toda v naslednjem trenutku se je spet vzravnaval, da bi pokazal samozavest.

»Mala modra reč?« je rekel. »Ne razumem, kaj to pomeni.«

»Mislim vrednoto, ki ste jo zastavili oderu Jaervenu za neki znesek.«

»O tem ne vem ničesar.«

Detektiv je odprl kuverto in vzel iz nje modro listino, opremljeno z dvema rdečima žigoma. Pokazal jo je šefu. Ta je papir prebral in rekel:

»Zdaj razumem. To je važna državna vrednota izredno velike vrednosti.«

»Res je tako«, je dejal detektiv, »in to listino si je tajnik Ström v neko svrhu izposodil iz urada, seveda s pretvezo, da jo bo le dobro shranil, ker je nevarnost, da sicer izgine. Gospod Ström je bil že nekaj časa v hudih denarnih škripcih. Kolikor sem mogel ugotoviti, je tudi ta dama kriva njegovih denarnih težkoč.«

Tajnik je vzrotil.

»To ni res!« je vzkliknil. »Vi se mi lažete v obraz. Res je sicer, da sem si to listino izposodil, a ko je nisem več potreboval, sem jo vrnil.«

»Kdaj ste to storili?«

»Zvečer enajstega neposredno pred potovanjem v Göteborg.«

Krag ga je ostro pogledal.

»Kratko nato, ko ste umorili Jaervena«, je rekel.

»Nesramna, smešna obdolžitev!«

Šef je prekinil to neprijetno izmenjavo besed s tem, da je vprašal detektiva:

»Ali imate dokaze za svojo trditve?«

»Nepobitne dokaze«, je odgovoril Krag.

Proti tajniku Strömu obrnjen je nadaljeval:

»Poprej bom še povedal, kako se je zločin izvršil. Obrazložil bom vso zgodbo od začetka do konca.«

Potem je odgovoril:

»Štirindvajsetega preteklega meseca je bila tajniku Strömu na njegovo prošnjo izročena važna državna listina. Imenujemo jo, kakor je imenoval sam Ström, »malo modro reč«. Dan vem za to tako natančno, ker sem bil pravkar govoril s predstojnikom oddelka, v katerem je Ström uslužben. Dan nato, to je petindvajsetega, je dvignil oderuh Ja-

erven v svoji banki večji znesek, namreč 50.000 kron. Njegovi papirji dokazujejo, da tistega dneva ni imel večjih plačil. Teh petdesettisoč kron je torej posodil Strömu in ta mu je zastavil »modro malo reč«, katere vrednost za državo, kar vi, gospod šef, dobro razumete, daleč presega ta znesek. Zviti oderuh se je seveda te okoliščnosti dobro zavedal in ni imel nikakega pomisleka pri teh poslih, zlasti ker je vedel, da ste vi, gospod Ström, iz zelo ugledne rodbine. Razen tega je seveda dobil prav lepe odstotke. Po kakšnih obrestih vam je posodil denar, gospod tajnik?«

Tajnik je posmehljivo skomignil z ramami. Vendar ni mogel čisto skriti, da ga je detektivovo pripovedovanje vročično razburilo.

Krag je nadaljeval:

»No, to ni važno. Domnevam, da je Jaerven zaslužil prav lepe obresti. Tajnik in njegova dama pa sta potem preživela nekaj veselih dni. Do desetega. Tedaj pa je tajnik nenadno dobil od svojega šefa naročilo, naj listino vrne. Kaj naj je storil? Najprej je poizkusil dobiti denar. Ko se mu pa to ni posrečilo, je storil usoden sklep, da bo oderuha umoril. Moram mu priznati, da ni mnogo ljudi, ki bi znali svoj načrt izvršiti tako pretekano in drzno.«

Pri teh besedah se je tajnik posmehljivo priklonil in hotel je nekaj reči.

»Ne prekinite me«, je rekel Krag. »Se dobi zgodaj boste govorili... Tajnik si je izmislil načrt, ki tako zvitega še nisem imel v svoji praksi. Premislil je vse podrobnosti načrta in se je izkušal že naprej za vsako reč kriti. Poučil je svojo damo o načrtu, in ta je na vse pristala, ker ji pač zmerom manjka denarja... Ne prekinite me! Najprej je poslala divo k staremu izdelovalcu lasulj, da je kupila rdečkasto-plavo lasuljo. Take lase je imel oderuh Jaerven. Nato je napisal listič za oderuha — tisti list, ki smo ga na-

Strašna eksplozija v našem premogovniku

Pretekli petek zjutraj se je pripetila v premogovniku Rtnju v Srbiji velika katastrofa. Okoli 3.30 zjutraj, ko je bil poslednji posad delavcev tik pred zaključkom svojega dela, je prodrl metan v podzemljske rudarske galerije in povzročil s svojo eksplozijo smrt mnogih ter upostojenje v rovi.

Premogovnik Rtnja se nahaja nekoliko kilometrov daleč od Boljevca ter kopljejo v njem premog že nad 30 let. Lastnika premogovnika sta brata Münch iz Beograda. Po večletnem izkoriščanju je bil rudnik opremljen z najmodernejšimi tehničnimi sredstvi ter je v pogledu socialne zaščite eden izmed prvih, zaradi česar je nesreča še tem strašnejša, ker se ni mogla pričakovati.

Usodn tretji posad

Je pričel svoje delo v četrtek ob 10. zvečer. Delo v premogovniku se opravlja neprestano ter je v vsakem posadu po 400 delavcev, ki se po prihodu na delo razdele v mnogoštevilnih rovi v manjše skupine. Premog kopljejo v premogovniku v dveh nadstropjih. Na mestu, kjer se je nenadoma pojavil metan, je bila skupina 58 delavcev z dežurnim nadzornikom Dinkom Gačnikom in nadzornikom ventilacij Jakobom Oblakom.

V tem delu rudnika bi morali že pred tremi dnevi razstreliti ogromno skalo, vendar pa so to delo odložili na večer, ko so delavci izvažali iz rova premog v njegovi bližini.

Včeraj zjutraj, ko so bili ventilatorji v polnem obratu in so delali neoporečno ter celo z ojačeno brzino, se je nenadoma pojavil slab zrak, ki je bil izkušenim rudarjem

oomin pred nevarnostjo

Preden pa so mogli delavci pobegniti iz ogroženega rova, jih je obilil z ostrim žvižgom tok hladnega zraka in v njihovih rudarskih svetilkah je dobil plamen modrikasto barvo, kar je bil znak pojava nevarnega metana. Med delavci je nastala panika in vsi so pričeli bežati, vendar pa je bilo že prepozno.

šli zadnjič pri preiskavi. Na lističu je bilo kakor znano zapisano: »Pričakujem vas zvečer v »Peklu«. Prinesite s seboj »malo modro reč«. Pekel je seveda Strömovo samsko stanovanje. Oderuh je šel v past; saj ni mogel slutiti, kaj ga čaka. Tajnik je bil v vsakem oziru previden. Rekel si je, da se mora truplo takoj po umoru odstraniti. Zato je šel popoldne, preden se je sestal z Jaervénom, k svojemu znanu, veleposesniku Sandu, si sposodil pri njem pod neko pretezo voz in konja ter se peljal do svojega stanovanja. Medtem je poslal svojo gospodinjico z nekim naročilom v Sandviken. Zdaj je bil torej sam s svojo varijetejsko divo.

»Kako je bil zločin izvršen«, je nadaljeval Krag, »si je lahko predstavljati. Najbrž je svoji žrtvi razbil glavo s kladivom in ji potem potisnil med prste rokavico svoje prijateljice — zaradi tega seveda, da bi oblastva speljal na napačno sled. Nato je zavil truplo v svojo preprogo in ga nesel s pomočjo diva na voz. Nato sta se oba odpeljala v opekarno. Ko je bilo truplo odloženo v opekarno — vse to se je zgodilo zvečer v globoki temi — se je odpeljal s spremljevalko in preprogo v najhitrejšem diru domov. Saj je mož v hišici pripovedoval, da je prav kmalu slišal, kako se je njegov voz vračal.

»Zdaj prihajamo k najzvitnejšem dejanju vsega zločina«, je govoril Krag. »Tajnik je ukradel oderuhu klobuk in njegovo ponošeno staro suknjo. To je storil iz posebnega namena. Pri tem naj bi njegova varijetejska diva prevzela glavno vlogo. Ženska se je oblekla v moške hlače, si nataknila na glavo lasuljo, si ogrnila Jaervénovo suknjo in poveznila na glavo njegov širokokrajen klobuk. Tako oblečena je šla v Jaervénovo stanovanje, kjer je prebila noč. V stanovanju je prišla lahko, ker je bil tajnik oderuhu ukradel ključ. Medte mše je vrnil tajnik z vozom hitro k Sandu, tako hitro, da se je mogel še tistega večera vrniti z vlakom.

Ni še penehal tok svežega zraka, ko se je že pojavil nov tok, silen kakor veter, predznak neizogibne nesreče. Ko je odmevalo kričanje nesrečnih delavcev skozi vse rove, sta naenkrat odjeknila

dva strašna poka

in začul se je potres, ki je omajal ves premogovnik. V tem trenutku je švignil velik plamen skozi vse rove in okna, nastal je nov močnejši potres in svetilke v rokah rudarjev so ugasnile.

V notranjosti premogovnika so nastali trenutki smrti, divji strah in beg iz temnine.

Na površju zemlje, v rudarski koloniji, so družine nesrečnikov v rovih takoj začutile, da pomeni potres katastrofo. Vse je hitelo k izhodom iz premogovnika ter čakalo s strahom nadaljnjih trenutkov. Iz posameznih jaskov so kmalu prihiteli prvi rudarji, vsi prestrašeni in s poslednjimi močmi. Ko je bila že večina rudarjev na prostem so v nekaj trenutkih ugotovili, da manjka okrog 40 ljudi, ki so delali na mestu, kjer je eksplodiral metan.

Takoj je bilo odrejeno reševanje. Reševalci so z maskami proti plinu in rudarskimi svetilkami odšli v premogovnik. Že 15 minut po nesreči so bili na mestu, kjer se je odigrala katastrofa. V svoje presenečenje niso mask proti plinu tu več potrebovali, ker je bilo svežega zraka že v zadostni količini. V slabi luči svojih svetilk so našli trupla svojih tovarišev, ki so ležala raztresena po rovih, bilo pa je tudi mnogo ranjenih. Reševanje je bilo otežkočeno zlasti zato, ker je eksplozija prodrla v mnogih rovih opor in so skladi kameňa ter premoga zasuli dohode vanje.

Po enournem reševanju so prinesli na prosto vse ponesrečence. Tedaj so mogli ugotoviti, da je izgubilo življenje 12 rudarjev, dočim jih je bilo 24 huje ranjenih. Večinoma so jih prinesli v rudarsko bolnico, huje ranjene pa poslali v Boljevac, kjer jih je 9 poleglo poškodbam.

Gospodična Bella se je zadrževala še ves dan v Jaervénovem stanovanju, vse prebrskala v njem in vlomila v najnotrajnejši predal njegove blagajne — zunanja vrata je odprla z Jaervénovim ključem.

S tem je pojasnjeno, zakaj »Jaervén« dvanaajstega ni hotel odpreti vrat, nikoga sprejeti in na nobeno vprašanje odgovoriti. Zato je tudi zadensko zakril luknjico v ključavnicu, ko je bil eden izmed obiskovalcev tako vsiljiv, da je gledal skozi luknjico v sobo. Šele ko se je zmrčilo je dama zapustila stanovanje, še zmerom oblečena v Jaervénove stare cunje. Nihče ni tedaj ničesar sumil.

Osemnajstega se je tajnik vrnil in je bil prepričan, da so zabrisane vse sledi. Saj je bil že enajstega zapustil mesto, Jaervén je bil pa dvanaajstega navidezno še doma. To je vse.

Tajnik je med pripovedovanjem zmerom bolj bledeel. Vendar se je prej ko slej prizadeval obdržati navidezno samozavest.

Šef je bil zelo razburjen.

»Ali lahko vse to dokažete?« je vprašal.

»Da«, je odgovoril Krag, »zakaj našli smo Jaervénovo suknjo in klobuk pri tajniku v njegovi garderobi, a sveženj ključev pri varijetejski divi.«

»Vse je laž!« je vzkliknil tajnik. »Zrtev sem sramotnega naklepa!«

Šef se je delal, kakor bi ne bil ničesar slišal.

»Bo pač tako, kakor ste nam obrazložili«, je rekel obrnjen proti detektivu. »Samo nekaj bi vas rad vprašal.«

»In to je?«

»Kaj je ženska iskala v oderuhovi blagajni, ko je bila v njegovem stanovanju?«

»Ali pozabljate pobotnico?« je menil Krag.

»Pobotnico?«

Smrtne žrtve

Ponesrečeni rudarji so skoraj vsi oženjeni. Smrtne žrtve so iz raznih krajev, vsi pa so bili kvalificirani rudarji.

Pri nesreči so našli smrt izmed Slovencev: Peter Kuček iz Zagorja pri Litiji, Jakob Oblak s Tolstega pri Laškem, Ivan Grošelj iz št. Lamberta pri Litiji, Karel Zidar iz Mirne na Dolenjskem, Anton B'račič iz Velike Varnice pri Ptuj ter Franc Prašnik iz Vač pri Litiji.

Ranjeni

Izmed slovenskih rudarjev sta bila huje ranjena Valentin Kalnik iz Loke pri Celju ter Simon Rojšek iz Konjic, lažje pa Aleksander Grm z Vrhka pri Krškem.

Trupla ponesrečenih rudarjev so prenesli v veliko dvorano zbirališča rudarjev nasproti glavnega vhoda v rudnik. Pokriti s črnim blagom so prižgali nad njihovimi glavami rudarske svetilke ter postavili napise z njihovimi imeni. Skoraj vsa trupla so močno ožgana.

Okoli poslopja in v dvorani zbirališča so se zbrale velike množice rudarjev ter družine ponesrečencev, med njimi matere, žene, sestre, otroci, ki so obupno objokovali njihovo ter svojo žalostno usodo.

Grozna nesreča, ki se je pripetila zgodaj zjutraj v rtanjskem premogovniku je nastala kljub najstrožji pozornosti strokovnega osebja kot posledica tajnstvene podzemeljske moči strašnega plina metana, ki je povzročil velike nesreče že povsod drugod po svetu, pa tudi pri nas nedavno v Kaknju in drugih premogovnikih. Metan ima strašno razdorno moč. Pri eksploziji ustvarja temperaturo 2.000 stopinj, ki uničuje vsako življenje in opustoši vse v rudnikih.

Zlato beži iz Evrope

Kakor javljajo iz Pariza, je beg zlata iz Evrope v Združene države Severne Amerike vedno večji. Ta beg je v zvezi z nevarnostjo vojne v Evropi. Samo v zadnjih 15 dneh je bilo odposlana iz Evrope v Ameriko za milijardo frankov zlata.

»Da. Tajnik Ström je moral Jaervenu za znesek, ki ga je prejel od njega dati temu pobotnico.

Naenkrat so prisotni zaslišali krik.

Varietejska diva se je z obema rokama prijala za prsi in začela omahovati, kakor da bo zdaj zdaj padla v nezavest.

»Vodo!« je šepnila.

Eden izmed stražnikov je prihitel s kozarcem vode, ki ga je s tresočo roko prijala. Krag je nezaupno opazoval njeno početje. Stopil je k njej.

V trenutku, ko je nagnila kozarec, da izpije vodo, je detektiv udaril po kozarcu, da je padel na tla in se razbil. Obenem jo je zagrabil za desnico in ji vzel iz rok nekaj, kar je krčevito držala.

Bil je zmečkan papir.

Zravnal ga je in prebral.

»Saj sem si mislil!« je vzkliknil. »Zdaj imamo pobotnico. Hotela jo je pogojititi.«

Ström je sovražno pogledal divo in zaničljivo zamrmral:

»Baba!«

Šef je prebral papir. Res, bila je pobotnica tajnika Ströma za 50.000 kron. Za ta znesek je tajnik izročil oderuhu v jamstvo državno vrednoto, ki jo je imenoval, »malo modro reč«.

Tajnik je obledel ko mrlič.

»Priznajte«, je dejal Krag, »da ste umorili Jaervena.«

Z zadnjim ostankom samozavesti je stopil tajnik k detektivu in se mu priklonil.

»Da«, je rekel resno, »priznam. Res, bolje ste razpostavili svoje šahovske figure kakor jaz, gospod detektiv.«

Tri tedne kasneje je bil tajnik Ström obsojen na dosmrtno ječo.

Razbojnik Košanec prijet

Ze tri tedne so bili Maribor, okolica in vse obmejno ozemlje v stalnem strahu pred dvema izvrškoma človeške družbe, Pajmanom in Košancem. Nešteto vlomov, ropov in napadov v zadnjem času po vsej okolici in ob meji je kazalo na to, da gre za izvežbane roparje in vlomilce, kakor je na primer o tem pričal veliki vlom pri veletrgovcu Schmiedu v Limbušu. Te dni so studenjski orožniki zasledili Pajmana in Košanca, ki pa sta jima takoj pobegnili čez most v Maribor. Stražniki so streljali za zločincema, toda brez uspeha. Oba sta pobegnila preko meje. Z pretkanim skrivanjem pod tovornimi vlakmi se jima je posrečilo, da sta prišla v Gradec in nato še istega dne vlomila v Wildonu, naslednjo noč pa sta se priklatila zopet v našo državo. Tako sta se pojavila sedaj nan te, sedaj na oni strani državne meje. Zasledovanje je bilo tem težje, ker sta oba hajduka grozila ljudem, da se bosta krvavo maščevala, če ju kdo izda. S posebnimi dopisnicami sta grozila tudi policistom in mariborskim novinarjem s smrtjo, če ne bodo nehal z zasledovanjem in poročanjem. Na-

ša obmejna dežela se bo zato gotovo oddahnila, ko bo zvedela, da se je danes posrečilo prijeti enega od obeh hajdukov, namreč Franca Košanca.

Pretekli ponedeljek popoldne se je Košanec nepričakovano pojavil zopet v Mariboru. Policija in orožniki so bili takoj obveščeni o tem in kmalu se je pričel divji lov na zločince, pri katerem so sodelovali tudi civilisti. V Gregorčičev ulici je Košanec divje streljal na zasledovalce z dvema samokresoma. Dve kroglice sta zadeli 25-letnega sodarskega pomočnika Franca Šladka, stanujočega na Koruški cesti 58, ki se je s prestreljenimi senci takoj zgrudil nezavesten na tla. Prepeljali so gasicer takoj v bolnico.

Med tem so roparja Košanca stražniki, detektivi in orožniki že tako obkolili da se je končno hočeš nočes moral udati. Ker je bil ranjen na glavi, so ga najprej obvezali v bolnici, nato pa je bil prepeljan na policijo, kjer so ga strogo zastražili in mu nataknili težke verige.

Politični pregled

Zadnji teden se je abesinsko-italijanski spor tako zaostрил, da je pričakovati vsako uro spopad. Generalno tajništvo Društva narodov je bilo službeno obveščeno, da je abesinski cesar Haile Selassie odredil splošno mobilizacijo abesinske vojske. Generalno tajništvo je o tem obvestilo vse člane Društva narodov. To sporočilo je izzvalo v Ženevi veliko presenečenje. Čeprav so mobilizacijo abesinske vojske pričakovali, smatralo jo splošno kot usodno, da se je abesinski cesar odločil za ta korak v sedanjem trenutku, ko še niso bili izgubljeni poslednji upi za mirno rešitev spora med Abesinijo in Italijo. Ta dogodek je pospešil delavnost sveta Društva narodov in pričakujejo, da bo sprejel nujne sklepe o odpošiljavi posebne komisije z letalom v Abesinijo, da bi v naslednjem trenutku podrobno proučila dejanski položaj in skušala odstraniti vojno nevarnost. Svet Društva narodov bo zaradi nevarnega položaja ostal stalno zbran.

V Ženevi prevladuje vtis, da je vojna med Abesinijo in Italijo neizogibna, zaradi česar

je pričakovati, da bo svet DN sedaj, ko je izčrpal vse možnosti za mirno rešitev italijansko-abesinskega spora, mogel sklepati samo še o ukrepih ki se naj podvzamejo proti napadalcu.

Angleški časopis »Evening Standard« poroča, da so italijanske čete že prestopile abesinsko mejo v bližini francoske Somalije in prodrlle 32 km daleč na abesinsko ozemlje. Italijanska vojska je zasedla trikot med verigo planin v vzhodni Abesiniji, francosko Somalijo in dosedanja eritrejsko mejo. Francoske oblasti ki so bile o tem takoj obveščene so v skrbeh, da ne bi Italijani pomotoma prekorčili mejo francoske Somalije, odposlale v obmejno ozemlje 50 letal, ki sedaj krožijo nad mejo od morja pa do djibutske železniške proge. Poveljnik francoskih somaljskih čet je odposlal na mejo tudi večji oddelek Senegalcev pod vodstvom francoskih oficirjev, ki so zasedli mejo v dolžini 40 km.

Splošno sodijo, da nameravajo Italijani prodreti do železniške proge ter jo zasedati tako, da bi se Abesinija odrezala od Djibutija. Ta vest angleškega lista, ki so jo objavili tudi nekateri francoski listi, še ni povsem potrjena.

Zakaj je padla Jevtičeva vlada. Bivši minister dr. Ljudevit Auer je na nekem sestanku v Sisku dejal, da je bila po maršalleskem atentatu sestavljena Jevtičeva vlada zato, da bi zbrala vse nacionalne sile za okrepitev narodnega edinstva, toda g. Jevtič ni bil kos svoji nalogi. Mislil je, da bo lahko nadomestil ugled pokojnega kralja. To mu ni uspelo in mu je mnogo škodovalo zlasti to, daje kolebal med fašizmom in združeno državo.

Zahteve združene opozicije

Danes je bilo tukaj dobro obiskano zborovanje združene opozicije. Poleg drugih sta govorila narodni poslanec dr. Milan Kostić in delegat dr. Mačka dr. Sigismund Kajkovac, ki je naglašal odločno zahtevo dr. Mačka, naj se sedanja Narodna skupščina razpusti, uveljavi pravičen volilni zakon in razpišejo na njegovi podlagi svobodne volitve, pri katerih bi bili izvoljeni pravi narodni zastopniki, ki naj bi zadovoljili vse potrebe in želje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Govoril je tudi bivši narodni poslanec Večeslav Vilder.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA

Na mariborskem sejmu so bile v zadnjem naslednje cene: debeli voli 2.75—3 Din, poldebili 2.25—2.50, plemenski 2—2.90, bikli za klanje 2—2.50, klavne krave debele 2—2.75, plemenske krave 1.50—2, krave za klobasarje 1—1.25, mlazne in breje krave 2.25—2.50, mlada živina 2.50—2.80, teleta 3—4 Din.

Na mariborskem svinjskem sejmu so bile cene za kilogram žive teže naslednje: peršutarji 4.50 do 4.75, plemene 4 do 4.50. Prasci stari od 6 do 12 tednov so dosegli po 50 do 100 Din.

SADJE

Tržne cene v Ljubljani so bile pretekli teden naslednje: grozdje po 4, slive po 3—4, domače breskve po 4, inozemske 10—16, orehi 8, lušče ni 12—16, hruške od 2—8, jabolka od 1—5, brusnice po 12 Din kg. Perutninski trg: gosci 30—35, divji zajci po 25—28 Din.

H M E L J

Prodanege je že nad 4/5 pridelka. Razven za najboljšo blago po 28—30 Din je povpraševanje zlasti tudi za cenejše tretjevrstno blago po 16 do 20 Din za kg.

Soteščan:

Skrivnost obljube

Temni oblaki.

Čez gore je prilezla starka zima. Ljudje so se zaprli v tople hiše; ženske so začele šivati in presti, moški pa popravljati orodje.

Koširjeva Minka si je uredila svoj kolovrat. V podstrešju je imela kupe praznjega prediva, ki ga je bilo treba spraviti na vreteno v tanke niti. Oče Košir je sestavljal pri peči leseno pripravo; mož je pletel pozimi vrvi in mreže. Pomagal mu je Majarjev Janez, njegov najbližji sosed. Kadar je le količkaj utegnil, je prišel h Koširju, ki je jako čislal priključnega mladeniča.

Minka je dopolnila šele osemnajsto leto, a je bila po telesu krepko razvita. Glas o njeni lepoti je segal daleč naokoli. Celo graščakov sin Konrad se je ustavil, kadar jo je zagledal. Vsaka pot mu je držala skozi Orešje; zmerom je iskal priložnosti, da je izpregovoril z njo kako besedico. Ako ni mogel drugega, tedaj ji je pokimal ali zamahnil z belim robcem.

Toda Minka se ga je sramežljivo izogibala. Nikdar ni hrepenela njena mlada duša po Brstičju, kjer so gospodarili grajski mogotci, trdi in neizprosni do svojih podložnikov. Res je bil mladi Konrad nekoliko manj ošaben; toda Viljem, njegov oče, si je resno prizadeval, da bi vzgojil svojega sina v istem sovražnem duhu. In graščakov trud je uspeval, tako

so pripovedovali zatirani tlačani.

V vedenju in občevanju z nežnim spolom so bili že grajski predniki na skrajno slabem glasu. Stari očetje so vedeli dolgo vrsto žalostnih zgodb in kazali s prstom na one nesrečnice, ki so se dale ujeti v nastavljeno past. In mladi Konrad je bil iste krvi, kakršna se je pretakala po žilah davnih grajskih zapeljivcev.

Koširju je bilo znano, zakaj grajski plemenitnik tako rad prihaja v Orešje, ter se dobrička celo njemu, preprostem starcu. Vedel je, zakaj so ga med letom oprostili tlake in v jeseni desetine. Nič mu ni bilo za te grajske dobrote, ni pa se jih upal odkloniti. Resno se je bal trenutka, ko bo treba vse to vrniti z obrestmi.

Za Minko se mu ni bilo treba bati. Izbral ji je ženina, najboljšega med domačimi fanti. Majarjevega Janeza, in ves je bil srečen v zavesti, da je izbral po njenem okusu. Košir je stavil vse svoje nade na bodočega zeta.

Ob misli na Brstičje pa ga je spreletela vselej neka tajna groza. Konrad, ta beseda mu je grenila tiho zadovoljstvo. Zakaj mu ta domišljavi mladič vsiljuje svojo prijaznost? Ljubše bi mu bilo, ako bi ga očitno preziral.

Tudi Minka se je strinjala z očetom. Bila je čedalje bolj molčeča. Kadar je v duhu pogledala v bodočnost, vselej je videla nad seboj temne oblake. In to jo je begalo in žalostilo. Niti Janez je ni mogel razvedriti.

Vsa zamišljena je sedela tisti večer ob kolovratu. Janez pa je bil kakor običajno spet

prav dobre volje. Kratkočasil je oba, njo in očeta, ter ni odnehal prej, dokler niso zapeli:

»Le predi, dekle, predi,
prav lepo nit naredi,
da se ne bo krotičila
in tud ne tkalcu trgala.
Dr, dr, dr, dr, dr, dr.«

Mladenka se je zdrznila, še preden so izpeli do konca. Slišala je, da je zunaj pred hišo nekaj zaropotalo. Tudi Janez je nekaj slišal. Zato je vstal in zagrnil okno, ki ga navadno niso zakrivali, da bi tako poprej zapazili ogenj, ako bi se nenadno pojavil kje na vasi.

»Meni se ni treba skrivati, se je oglasil nekdo pod oknom.

»Robidarjev Janže«, je pošeplil Janez svoj zaročenki.

Dekletu je obstala noga, s katero je gonila kolovrat. Janžeta je poznala, saj je imel na Brstičju veliko veljavo. Delati mu ni bilo treba drugega, kakor postopati po vaseh in prisluškovati. Kar je izvedel, je še po svoje prekuhal in nesel v graščino. In za svoje umazano delo je bil Janže imenitno plačan. Gorje mu, kdor se je zameril najetemu ovaduhu in izdajalcu.

»Ali naj mu odprem?« je vprašal Janez očeta, ki se je medtem pomaknil na zapeček.

»Kar odpri«, mu je dovolil. »Sicer bo mislil da imamo kdove kake skrivnosti.«

»Ampak pazi, kaj boš govoril.« Minka je prestavila kobilico na vretenovi peroti in zaglala kolovrat.

SENO

Na mariborskem senenem trgu se je prodalo seno po 60 dinarjev za 100 kg.

Sejmi

7. oktobra: Pišce, Gorenji Logatec, Jesenice na Gorenjskem, Kranj, Ormož, Slivnica pri Celju, Slovenjgradec, St. Vid pri Stični, Vinica;
8. oktobra: Begunje pri Cerknici, Rakičan, Horjul, Kamnik, Sv. Helena v Rovtjah;
9. oktobra: Šmarjeta, Motnik, Ponikva, Zdenška vas;
10. oktobra: Rajhenburg, Vuzenica, Sodražica, Toplice pri Novem mestu;
11. oktobra: Ljutomer, Radeče pri Zidanem mostu;
12. oktobra: Poljčane, Semič, Teharje;
13. oktobra: Kaplja, Kranjska gora.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah:
1 nizozemski goldinar za 29.64—29.78 Din;
1 nemško marko za 17.56—17.70 Din;
1 angl. funt šterling za 214.05—214.07 Din;
1 ameriški dolar za 43.48—43.84 Din;
100 franc. frankov za 288—290 Din;
100 češkoslov. kron za 181—182 Din;
100 italijanskih lir za 357—360 Din.
Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 8.50—8.68 Din. Vojna škoda se je kupovala po 357 do 358 Din, a investicijsko posojilo po 78 do 79 Din.

Drobne vesti

== Pšenice ne bomo imeli za izvoz. Naše kmetijsko ministrstvo še ni objavilo končne cenitve letošnjega žitnega pridelka, predvsem pšenice. Po prvotni približni cenitvi je znašal letos pridelek pšenice okrog 18.5 milijona stotov (lani 18.6, predlanski 26.3), najbrž je bil pridelek le manjši. Z izvozom pšenice doslej še nismo pričeli in menda v gospodarskem letu 1935-36 sploh ne bomo mogli izvoziti pomembnejših količin pšenice.

== Ugodna prodaja tobaka. Češkoslovaška tobačna režija je doslej na leto kupila od nas po 3 milijone kg tobaka, in sicer na podlagi obratnih kupcij za dobave češkoslovaške težke in kovinske industrije. Še letos se bodo vršila pogajanja za nadaljnje dobave tobaka v prihodnjem letu. Tudi Nemčija je letos pri nas kupila prvič večjo količino tobaka, in sicer 1.25 milijona kg, prav tako na podlagi obratnihdobav osebnih vagonov za brzovlake. Poleg tega izvažamo tobak

v Poljsko in Francijo, letos pa je šlo tudi nekaj tobaka v Egipt.

== Načrt novega združnega zakona. Po izjavi kmetijskega ministra Stankovića je načrt novega združnega zakona že dovršen. S tem zakonom bo ukinjen monopol ene same združne zveze na ozemlju Srbije. Za ustanovitev zveze bodo postavljeni mnogi pogoji, med drugim bo moralo biti v vsaki zvezi včlanjenih najmanj 200 zadrug. Uvede se obvezna revizija. Posamezne zveze istočasno ne morejo biti obenem poslovne in revizijske. Članstvo v zvezah postane obvezno. Glavna združna zveza dobi novo zadačo, tako da bo morala kontrolirati tudi poslovno delovanje poedinih zvez. Iz zadrug bo izločena sleherna politična delavnost. Za zlorabe, ki se bodo ugotovile pri revizijah, bodo predvidene stroge kazni. Kreditno združništvo se bo moralo združiti v enotni zvezi.

== Hipotekarna posojila. Drž. hipotekarna banka, podružnica v Ljubljani, objavlja: V zadnjem času so se obračali na banko interesi iz okoliških občin Ljubljane s prošnjami za posojila, ki jim pa banka ni mogla ugoditi, ker daje posojila samo na zgradbe in stavbišča v mestih in trgih, odnosno v priznanih letoviščih in zdraviliščih. Ker je sedaj velik del ozemlja sosednih občin priključen Ljubljani, je s tem poštenikom na priključenem ozemlju omogočeno, da dobe posojilo pri Drž. hipotekarni banki. Banka daje za sedaj menično hipotekarna posojila na dobo 5 let po 7% obrestni meri. Vsa potrebna pojasnila morejo dobiti interesi pri podružnici Drž. hipotekarne banke v Ljubljani.

Nad 100 vagonov jabolk se je izvozilo iz obeh mariborskih okrajev v inozemstvo. Zanimanje za jabolka narašča. Cena je sedaj od 1.70 do 2.50 za kanadke pa ponujajo ponekod že 3 Din za kg. Cena jabolkam v celjskem srezu se suče od 2 do 2.60 Din za kg, pričakuje se pa, da bodo cene še poskočile. Cene krompirja na debelo so bile pretekli teden v Ljubljani od 0.70 do 0.75 Din. kg

Izplačilo pokojnin v oktobru. Uradno se razglša: Zaradi nove uredbe o znižanju osebnih prejemkov državnih in samoupravnih nameščenec, ki zahteva ponovno izračunavanje pokojnin, se bo izplačilo pokojnin za mesec oktober nekoliko zakasnilo, čeprav pospešeno izdelujejo plačilne naloge, vendar vsi vpokojenci to pot ne bodo mogli dobiti pokojnine že prvega, kakor doslej. Oktobrske pokojnine se bodo izplačevale postopno, kakor bodo plačilni nalogi izdelani, vendar tako, da bodo do 10. oktobra vse pokojnine že izplačane.

Poravnajte

naročnino!

Jesen je tu, pridelki so pospravljeni, zato je zdaj čas, da se spomnite na »Domovino« in poravnate one male zneske, ki jih uprava lista terja od Vas za naročnino. Naj ne bo med Vami nevaležneža, ki bi zastoj prebiral list, ki Vas vse leto poučuje in zabava z berilom in slikami. Tudi list mora živeti. Brez denarja ni papirja, ne barve, stanejo tudi stroji, stane tudi delo. Zato se brez oklevanja poslužite položnic, ki ste jih prejeli. Kdor bi je pa več ne imel, naj piše na upravo lista po drugo. Seveda velja ta opomin le za one, ki nimajo za letos naročnine v redu plačane.

UPRAVA »DOMOVINE«

Domače novosti

* Največji manevri v Jugoslaviji so se pričeli te dni pri Brčkem. Borba pojde za prehod preko Save. Voditelj manevrov je general Krstić. Manevrov se udeležujeta tudi francoska majorja Lamotte in Roulaud. Obvezancem ni nihče sporočil, da so poklicani na manevre in so zato mnogi mislili, da gre za pravo vojno. Vse oblasti so delale brezhibno in nihče ni izostal od vojaškega poziva. Pri tem je prišlo do mnogih zanimivih prizorov. Posebno zanimivo je bilo v vasi Miroševcu, kjer občinskega predstojnika slučajno ni bilo doma. Pravoslavni duhovnik je zato kar sam prevzel nalogo in odprl ovitek z vojaškim pozivom. Ko je iz poziva videl, za kaj gre, je prevzel poveljstvo nad vasjo v svoje roke in izvršil mobilizacijo na zbirališču. Pri tej poskusni mobilizaciji so pokazali kmetje toliko elana in vneme, da je bilo vse opravljeno 24 ur prej, kakor so pričakovali vojaški predstojniki. Zanimivi so bili tudi prizori pri mobilizaciji posameznih obvezancev. Mobilizacija se je izvršila v krajih, kjer so ljudje pomešani in prebivajo tako pravoslavni, kakor katoličani in muslimani. Vsi brez izjeme so se navdušeno odzvali pozivu. Sploh so ljudje v teh krajih pokazali izreden ponos in zadoščenje, da gredo v vojake. Za-

Janže je stopil v hišo, ogrnjen v širok plašč. Obut je bil v visoke škornje. Glavo mu je pokrival klobuk s širokimi kraji. »Mrzlo je«, si je pihal v roke. Rekel je, da je bil na Pšenišču, pa se je oglašil med potjo, da bi se kaj pomenili.

Navidezno silno zgovoren in prijazen je prisedel k Minki, ki je bila pa vsa zamaknjena v kolovrat. »Poglej jo, pogledaj, kako lepo ti prede,« se ji je slinil. »In kako je molčeča,« je dostavil, ker se dekle zanj ni zmenilo.

Mladenka se je prisiljeno nasmešnila in še hitreje pognala kalovrat.

»Pa kako imaš lepo predivo!« Izpulil ji je iz kodelje nekaj kosmičev ter jih pritaknil k niti, ki se je na mah odebelila tako, da ni več mogla skozi luknjico na vreteno.

»Nikar mi ne nagajaj!« »Dekle je moralo ustaviti kolovrat in popraviti prejo.

»Ali si jezna?« jo je hotel prijeti za roko.

»Pusti me!« je bila nejevoljna. »Nikar me ne oviraj!«

Janez je sedel pri peči ter ni rekel nobene besede. Premagoval se je zaradi Minke. Vedel je, da ga je prišel Robidar dražiti in izlžvat. Predrzen je, ker ima za seboj graščaka in njegove biriče. Morda mu je bilo celo naročeno, naj napravi razprtijo.

Vsiljivec je bil čedalje bolj nadležen. Sitnariji je obitno z nekim posebnim namenom. Janez je čutil, da se ne bo mogel več krotiti. Zato se je kratko poslovil.

»Ali že greš?« ga je ustavil Košir, ki ga je hotel pridržati.

»Nekaj mi ni prav,« je rekel odhajaje.

Minka ni rekla iz previdnosti ničesar. Niti lahko noč mu ni voščila.

»Huda si name, huda,« jo je dražil Robidar, ko sta ostala sama.

»Zakaj naj bom huda?« mu je odvrnila komaj slišno.

»Zato, ker je jastreb odgnal golobčka...«

Hotela ga je trpko zavrtniti, a je požrla besedo.

Janže pa je sitnariji: Ali veš, zakaj jo je popihal? Prav nalašč zaradi mene...«

»Pst!« ga je rahlo posvarila. »Kaj pa če Janez posluša...«

»Naj posluša: Mar se ga bojim? Ničesar mi ne mere storiti.«

Minka je pritajeno vzdihnila. Nad njo so se temnili črni oblaki...

»Janez je potuhnjen,« ga je pričel obirati.

»Ta človek ima dva obraza...«

»Kakor ti,« ga je hotela zavrtniti, a se je pravočasno premislila. Oglasil pa se je oče na zapečku: »Kaj bi onegavili — vsakdo ima svoje napake...«

Minka se je zbadljivo namuznila.

Robidar je pogledal na peč in rekel, kakor Ali ste tudi vi še na svetu?«

»Kakor vidiš, sem še hrust,« se je pošalil in sukal med zobmi svoj vivček.

»O vidim, vidim. Nič se vam še ni treba umikati v kot in dajati prostor drugim. Pri vas še ne potrebujete zeta...«

»Kdo se bo ženil zdaj v teh slabih časih,« je odbijal starec.

»Pa bo še slabše,« je dejal Janže in poudaril: »Slabše, ako bo hodil Majarjev Janez okrog vaše hiše...«

Oče in hči sta se spogledala in molčala.

Robidar ju je pričel obdelavati: »Janez ni kdove kaj in doto boste lihko prešteli. Pri Majarju komaj rijejo; delajo in delajo pa ne pridejo nikamor. Čemu vam je treba pobirati vse od kraja?«

»Kdor izbira, dobi izbirok,« mu je zasolila Minka.

»Kaj veš!« ga je vznemljilo. »Kar oči odprl in pogledaj okrog sebe...«

»Kam naj pogledam?« se je delala radovedno.

»Kamor hočeš. Pa četudi na Brstičje...«

Mladenka ni vedela, kaj naj bi odgovorila. Brž pa si jedomisli in rekla: »Z Brstičja ne gledajo v Orešje...«

»Ali meni, da ne vem? Kdo pa je oni gospod, ki tako rad prijezdi mimo vaše hiše?«

»Zapeljivez,« je odgovorila v mislih na njegovo vprašanje. Ustrašila se je, ali ni morda mislila preglasno, kar je začutila v svojem srcu.

»Minka!« Nadležnik ji je hotel ustaviti kolovrat... »Ako je Brstičje previsoko, pa so še drugi kraji, kamor lije milost iz graščine. In tam smo mi,« se je potikal na prst. »Janez je v senci daleč zadaj...«

Košir je opazil, da Minka noče ustaviti kolovrata. »I no, pa ustavi, ji je namignil. »Pa luč ugasni; čas je že, da gremo počivati.«

rimivo je, da so mnogi pripeljali ali kupovali nove vozove, da jih vzamejo s seboj v vojsko, da ne bi prišli s starimi. Zenske so se močno jokale in mnoge matere so spremljale svoje sinove do meje svoje vasi.

* **Znarske v spomin na blagopokojnega kralja Aleksandra I.** Poštna direkcija razglašja, da pridejo spominske poštne znamke s sliko viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v promet na dan obletnice tragične smrti blagopokojnega kralja 9. oktobra.

* **Nov udarec za naše rudarje.** V velenjskem rudniku so v zvezi s stavko v celjski cinkarni spet omejili delo. Rudnik Velenje namreč dobavlja mesečno okrog 200 vagonov premoga cinkarni, ki pa je zdaj dobavo do nadaljnjega odpovedala. Velenjski rudarji delajo sedaj le po tri dni na teden.

* **Dravska finančna direkcija v Ljubljani** sprejema pomožnega slugo za težja fizična dela (donašanje kuriva itd.) v svojstvu dnevničarja-sluzitelja z mesečno nagrado ca. 700 Din. — S 5 Din kolikovanje vloge s prilogami po 3. urad. zakona je vložiti pri dravski finančni direkciji do 10. oktobra 1935.

* **Tudi banovinskim in očetinskim uslužbenecem se znižajo doklade.** Minister za notranje zadeve g. dr. Anton Korošec je izdal naredbo o 7. odstotnem znižanju doklad banovinskim in občinskim uslužbenecem.

* **Pred zakonom o minimalnih mezdah.** V ministrstvu socialne politike in narodnega zdravlja je bilo že več konferenc in posvetovanj glede priprave predloga zakona o minimalnih mezdah. Predlog je v glavnih obrisih že izdelan, in bo poslan v pregled vsem zbornicam in ustanovam, ki se jih tiče. Splošno se ujemeljuje uvedbo tega zakona s tem, da so v naši državi v poslednjih petih letih mezde tako padle, da je treba iz socialnih razlogov nadaljni padec brezpogojno preprečiti. Ponekod so mezde padle za 50 ali celo kar za 75 para na uro. S tem padcem mezd se je silno oslabilo notranje tržišče, zmanjšala je vsaka razdolžitvenost kmeta, ker se bo moral pet zadolževati prihodnjemu, da ne bo imel komu prodajati svojih pridelkov. Tozadevno je treba brezpogojno zakonito očuvati kupno silo notranjega trga, s čimer se bo šele poživilo vse naše gospodarsko življenje.

* **Spremembe v mariborskem mestnem svetu.** Dosedanji občinski odbor je bil razrešen dolžnosti in imenovan je novi odbor, ki mu načeljuje dr. Juvan, za podžupana je bil imenovan bivši poslanec Franc Žebot.

* **Koliko imamo upokojencev.** Iz statistike, ki jo objavlja »Penzionerski glasnik« je razvidno, da

je v naši državi 60.402 osebnih in družinskih upokojencev; od tega števila odpada na savska banovina 14.468 upokojencev, na dravsko 9.467, na Beograd 8924, na dunavsko banovino 6093, na zetsko 4793, na drinsko 4791, na primorsko 4262, na moravsko 3399, na vrbasko 2234 in na vardarsko 1971. Od skupnega števila upokojencev je 37.013 osebnih upokojencev, 22.925 rodbinskih, 440 upokojencev na podlagi državnega priznanja in 24 uradnikov na razpoloženju. Za vse te upokojence znašajo izdatki 1021 milijonov Din, od tega 740 milijonov na osebne upokojence. Relativno največ upokojencev je na področju Beograda, Pančeva in Zemuna, namreč 31 na 1000 prebivalcev. V dravski banovini pride na 1000 prebivalcev 8 upokojencev, v savski, primorski in zetski po 5, v drinski in dunavski po 3, v moravski in vrbaski po 2 in v vardarski 1.

* **Kako se odkrižate sitnega človeka,** da ne boste veljali za surovega? Kako se vedite, če ste v nerodnem položaju? Kako bi se oblekli za krst? Tisoč takih vprašanj zastavi človeku vsakdanje življenje? Vse te reči obravnava višji režiser prof. Jsiš Šest v svoji knjigi »Kar po domače«. V njej so prijetno pisani pogovori o vsem, kar imenujemo lepo vedenje. Sami navesti, ki jih mora človek poznati, da se v družbi ne osmeši. Preberite jih in si jih zapomnite, če hočete veljati za olikanega človeka. Knjiga, ki ima 128 strani in 46 poglavij in je bogato ilustrirana, stane samo 30 dinarjev. Naroča se pri upravi »Žene in doma« v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/d.

* **Toča v ljutomerskih - ormoških gorah.** Pretekli četrtek popoldne je v okolišju Ljutomer - Ormož - Središče nenadoma udarila silna toča, ki je uničila precej vinogradov, ki so čakali trgatve. V Središču je ledena plast pokrivala tla v višini 3 cm.

* **Strela na Blokah.** Prejšnji teden je v Velikih Blokah je strela treščila v hlev Gorjupa Jožefa, ki mu ga je pri priči zažgala, ubila eno najboljših krav, uničila okrog 30 voz sena in ves letošnji pridelek krompirja, ki ga je imel na sklednju, da se »spoti« in da bi ga po pregledu dal v klet. Zaradi hude sapa se je v nemala tudi že streha domače hiše, ki so jo pa rešili.

* **Drava izročila svoje žrtve.** Pri Brezju je naplavila Drava truplo okoli 18 letne ženske. Visoka je 164 cm, ima bubi frizuro, kostanjeve lase, plavo obleko, polsvilene nogavice in rdečast žembar. Kdor bi vedel kaj o utopljeniki, naj javi najbližji orožniški postaji.

* **Na črenšovskem sejmu** so se prodajali biki po 1.50 za kg, prvovrstne telice po 3 dinarje za kilogram.

* **»POPULAREN in slaven kot kino — »LJUBLJENEC« in praktičen kot »TIVAR» HUBERTUS»** so izrazi ki se danes že uporabljajo dnevno v pogovorih. Ampak pazite na odlično kakovost in pravilnost garancijske znamke. TIVAR »HUBERTUS» PLAŠČ, za dame, gospode in otroke, edini izdelan iz patentirano impregniranega, garantirano nepremočljivega »HUBERTUSSUKNA« (Jugosl. patent št. 7644/31 —) je le pravičen z privešenim garancijskim listkom ter se prodaja izključno samo v »Tivar» Prodajalnah. Nujno potrebno je, da si za nakup Hubertus »Plašča« dobro zapomnite imenovano številko patenta. Kakovost Tivar »Hubertus» Plašču damo mi. — Priznanje mu je pa dala široka javnost in vsak, kateri ga je že preizkusil. TIVAR OBLEKE.

* **Ustanovitev Ljotičeve stranke ni dovoljena.** Glede prijave politične stranke pod imenom »Jugoslovanski narodni pokret — zbor« je ministrski svet sklenil, da se ustanovitev te stranke ne dovoli, ker niso izpolnjeni pogoji § 12 zakona o združenjih, shodih in posvetih.

* **20 dinarski falzifikati** so se pojavili zadnje dni v Celju. Kovanci so zelo slabo izdelani ter so upogljivi. Pri previdnosti se jih spozna na prvi mah. Opozorjamo prebivalstvo, naj bo previdno pri sprejemanju denarja.

* **Huda motociklistova nezgoda.** Ob znanem viaduktu ob banovinski cesti proti Sv. Lenartu se je pripetila težja nezgoda 26-letnemu posestniku sinu Ivanu Ferku s Pesniškega dvora. Na ovinku ga je zaneslo tako nesrečno, da je padel z motorja in da so ga radi poškodb na glavi morali prepeljati v bolnišnico.

* **Smrt pod vlakom.** Na železniški progi pri Ptujju so našli pretekli ponedeljek zgodaj strašno razmesarjeno truplo neke ženske. Preiskava je dognala, da je to 43-letna soproga železničarja Amalija Vrdlovec iz Brega. Ali se je zgodila nesreča, ali pa je šla sama v smrt, se ni moglo ugotoviti. Doznalo se je samo, da je že nekaj let trpela na živčani bolezni in torej ni izključeno, da se je morda v hipni zmedenosti vrgla pod vlak.

* **Avto ga je ubil.** Preteklo nedeljo zvečer je vozil tovorni avto trdke Pečnik iz Ptujja proti Podlesniku, nasproti pa se mu je pripeljal na kolesu 24-letni delavec Ignac Pulko iz Krapine. Na nepojasnen način je avto zadel v kolesarja ga vrgel na cesto in ga povozil s prvim kolesom.

Hči je poslušala očeta. Vstala je ter si otrkala predpasnik, kamor je padlo pezdirje.

»Pa pojdemo.« je rekel Janže, ki je bil takoj pripravljen oditi. »Površno smo se pomnili in upam, da smo se tudi razumeli.«

»Lahko noč, Janže!« ga je odpravil stari, medtem ko si je hči še vedno otrkavala obleko.

Robidar je odšel poparjen. Minka je za njim zaklenila vrata.

Zunaj je snežilo, a ni bilo posebnega mraza. Noč je bila temna in meglena.

Pridni Oreščani šeniso mislili na počitek. Skoro povsod so še brlele leščerbe ali gorele trske; tu so drčali kolovrati, tam ropotala statve; spet drugod so pletli vrvi.

Janže je postajal pod okni in poslušal. Njegova umazana torba, kamor je nabiral novice za graščaka, je bila ta večer še prazna. Vlačni so se rajši kratkočasili s pripovedkami o roparjih in strahovih kakor z zabavanjem na graščaka. Ovaduh je že obupal nad uspehi; videl je, da bo moral lagati.

Tedaj je nekdo na vasi glasno zavričkal. Robidar je planil od okna. Z oreškimi fanti vohun ni rad prišel v dotiko. Znalo mu je bilo, da radi rahljajo kosti in delijo zaušnice. Tukaj se mu lahko primeri, da bo videl ponoči solnce.

Vriskanje se je spet ponovilo. Janže, ki je nameraval oditi skozi vas, se je hitro premislil. Ubral jo je po poti za vasjo, kjer ni bilo gazi in ljudje pozimi tam niso radi hodili.

Med Orešjem in Brstičjem je ležala ozka dolina, katero je namakal bister potoček. Čezenj je držala ozka brv.

Janže se je ustavil šele v dolini. Poprej se ni upal ozreti nazaj; bal se je, da ga kdo ne zasleduje. Obstal je prav ob brvi in vlekel na ušesa. Toda oglasila se ni nobena stopinja.

Hlod, ki je ležal čez potok, je bil nekoliko nagnjen in pokrit s snegom. Janže je prilezel srečno do sredine, tu pa mu je spodletelo. Zgrabil se je za držalo, ki pa je bilo že trhlo in nalomljeno. Rsk! in Robidar se je pogreznil do rame v mrzlo strugo.

Hitro je prikobacal k bregu ter se zgrabil za vejo. Že je bil na vrhu, kjer mu je spet spodletelo. Namočiti se je moral še na drugem koncu, zato se je postavil na glavo. Šele po dolgem trudu se mu je posrečilo, da je prišel iz potoka. Ves je bil moker, kar pozimi ni bilo prav prijetno.

Robidarjeva koča je bila vsa razdrapanja in zanemarjena. Slonela je na vznožju Brstičja. Štela je le dva prebivalca, Stara Liza, ki je hodila v graščino krmit svinje, je bila Janžetova nezakonska mati. Najemnik je morala odsluževati s trdim delom.

Janže ni nikdar poznal svojega očeta. Za roditelja so mu podtikali grajskega hlapca, ki pa očetovstva ni hotel priznati. Mati je dobivala za otroka nekaj podpore iz graščine, zato ni smela razkriti pravega očeta.

Doma se je Janže hitro preoblekel. Mati mu je obesila moko obleko na drog ob peči, da bi se naglo posušila. »Kod si neki hodil?«

je bila radovedna. »Pa te niso naklestili?«

»Mene?« Malopridnik, kateremu ni nihče skrivil lasu, je kar zagrabil to besedo. »Jih že imam,« si je mislil v svoji zlobni duši. Oreščane je imel prav posebno v želodcu. Marjarjev Janez se mu je umaknil, ko je Janže stopil v hišo. Minka ga je gledala zaničljivo in Košir mu je skoro pokazal vrata. Nekdo je izzivajoče zavričkal na vasi — hotel ga je oplašiti. Janže je moral oditi po stranski poti, sicer bi jo bil dobil po grbi. Kdo je kriv, da se je napil iz potoka? Tisti, ki ga je zbežgal, ga je pahnil v hladno strugo.

Robidar se je škodoželjno muzal. Domišljija ga je utrdila v prepričanju, da je resnica, kar se je zgodilo. V prsih mu je vrelo maščevanje. Oreščane mora očrtniti. Tiste, ki so mu napoti, mora nekam odstraniti. Tako mu bo odprta pot do Koširjeve Minke.

S takimi maščevanji naklepi jo je mahnil drugo jutro v graščino.

2. Ločitev

Volar Škorec je bil na Brstičju edini, ki je čutil s preprostim ljudstvom. V graščini je služil najprej za pastirja, potem je bil za hlapca in šele na starost so ga povišali v volarja. V dolgih in hudih letih svojega službovanja si je nabral obilo izkušenj, katere je znal prav modro uporabljati. Služil je dvema gospodoma in je zmerom skrivaj rad pomagal tlačanom.

Robidarja Škorec ni mogel videti, razen kadar je hotel od njega kaj izvedeti. Tedaj ga je že kje prestregel na poti, ali pa mu je

Pri tem mu je kolo zdrobilo kabanjo in je Pulko deležal sredi ceste nezavesten. Šofer je ranjen, a takoj naložil na avto in ga odpeljal v ptujsko bolnišnico, kjer pa je kljub takojšnji pomoči umrl.

*** Železna poroka.** Kronika Maribora in pristrane okolice ne beleži sličnega družinskega dogodka, kakor so ga te dni praznovali pri Sv. Duhanu na Stari gori. Železno poroko sta slavila zakonca Verzela, roditelja uglednega mariborskega gostilničarja Franca Verzela. Njuna skupna starost znaša 184 let. Toda železni ženin in nevesta sta še tako čila, da oba bereta časnike brez naočnikov. Izredni dogodek je bil proslavljen v širokem družinskem krogu.

*** Delavec zadel avto.** Pri nedeljski tomboli v Kranju je zadel avto, vreden 45.000 Din, tovarniški delavec Franc Kusterle z Blejske Doline, uslužben pri KID.

*** Belo vrano je ustrelil pri Sv. Juriju ob Ščavnici** posestnik Matija Domanjko. G. Walner jo bo nagačil in razstavil v svojem žložbenem sknu.

*** Smrtno nevarne poškodbe** so zadeli pretepačji se fantje s kolom orožniku Mihi Elkartu, ki jih je miril pri nekem pretepu v Grabešincih. Orožnikovo stanje je resno.

*** Mura povzroča ogromno škodo.** V zadnjih letih je neregulirana reka Mura povzročila milijonsko škodo, ker je izpodjedala in odnašala rodovitna zemljišča. Največjo škodo povzroča blizu kotorskega prevoza. Po večkratni intervenciji občanov Kotoribe je bil določen kredit za regulacijo. Država je dala 140.000 Din, banočina 50.000 Din, občani pa so dali na razpolago delovne moči in precej lesa iz svojih gozdov. Za izvedbo del so morali nabaviti tudi razne stroje in, ker krediti niso zadostovali, je banska uprava sedaj povečala svojo subvencijo za 25.000 Din. Na razdaljo 700 m so dela že dovršena, a se bodo še nadaljevala, dokler bo dopuščalo vreme.

*** Domačije gorijo.** Zgorelo je gospodarsko poslopje s poljskimi pridelki vred posestnika Reichtbauerja v Gornji Savinski dolini pri Majšperku. Škodo cenijo na 100.000 Din.

*** Smrt na meji.** Obmejna straža je ubila zidarskega mojstra Coljo Jožefa, starega 29 let, in doma iz Gabrovice. Colja je hotel malo pred polnočjo iz Italije čez mejo. Prišel je do cerkve v Novi Šelici, kjerpa ga je opazila naša straža in ga pozvala naj obstoji. Colja pa je hotel kar naprej na našo stran. Graničarji so oddali več streliv in eden izmed njih je pogodil nesrečnega, ki je šel v ostalem kar po kolovozni poti, naravnost v sredino čela. Colja je obležal tik pri novooseljski cerkvi. Zapušča ženo in troje otrok.

*** Namesto krave zabodel mesarja.** Te dni se je pripetila v mariborski mestni klavnici težka nesreča. Neki mariborski mesar je nameraval

zaklati kravo. Poleg njega je stal 35-letni mesar Friderik Čeh s Koroške ceste 52 in gledal tovarisa pri delu. Toda to je postalo zanj usodno. Ko se je tovariš pripravil na smrtonosni suhek in že zamahnil, se je krava izvila njemu iz rok in nož je zadel poleg stoječega Čeha v levo roko pod komolcem. Oster nož je Čehu prerezal žile in nesrečnej se je takoj močno krvaveč zgrudil. Bila je nevarnost, da nesrečnej izkrvavi. Reševalci so nevarno ranjenega mesarja prepeljali nemudoma v bolnico, kjer so mu zdravniki zašili rano in upajo, da mu bodo rešili življenje.

*** Tragična smrt otroka.** Dveletni Metod Rozman, sin posestnika iz Kamenja pri Bohinjski Bistrici, se je včeraj doma sukal okrog štedilnika in po otroški nerodnosti je zvrnil nase lonec kroga. Nesrečni otrok je dobil opekline po vsem telesu in je po hudih mukah izdihnil.

*** Strašna smrt neveste.** Na cesti med Slovensko Bistrico in Slov. Konjicami je povozil in usmrtil posestnik Mohorko s tovornim avtomobilom 28-letno kmetico Gradišnikovo, vozečo se s parom volov. Avtomobil je tresčil z vso silo v vola, ki je obležal na mestu mrtve s polomljenimi nogami, nato pa je vozilo sunilo mlado Gradišnikovo v čelo, da je obležala z zavajočo rano in je nekaj trenutkov po nesreči izdihnila. Ponesrečenka je nameravala v kratkem stopiti z ženino pred oltar.

*** Ura se mu je obesila.** Stražnik je pred pošto v Ljubljani te dni prijel nekega človeka, ki je imel za rokavom zataknjeno uro z verižico. Pri zaslišanju je izjavil, da sam ne ve, kako se mu je zataknila ura za rokav, niti ni vedel čigava je. Zanimivo, da bi človek zaradi takega dogodka lahko kmalu veljal za žepnega tatu: Seveda so na policiji radi verjeli njegovi izpovedi in ga izpustili, vendar pa naj se lastnik ure zgleda na policijskem uradu.

*** Z vstopnicami za razpravo so barantali.** Iz Maribora poročajo, da so nekateri obiskovalci zanimive obravnave proti krojaču Šušteriču prav na grd način manipulirali z vstopnicami. Oni so jih dobili na sodišču brezplačno, pa so hoteli pri tem mastno zaslužiti. Tako je bilo mnogo radovednežev, ki bi bili na vsak način radi prisostvovali razpravi, pa niso več dobili vstopnic. To so izrabili predrzneži, ki so na hodniku pred vhodom v razpravno dvorano uprizorili pravcato borzo. Tako so zahtevali za brezplačne vstopnice po 50 in celo 100 dinarjev, zanimivo pa je, da se je našlo mnogo takih, ki so vstopnice tudi kupili za take cene.

*** Vrata so ga pobila.** Ko je v soboto popoldne nalagal 46 letni strugar Henrik Veber na koroškem kolodvoru v Mariboru na vagon deske, so mu z vagona padla na glavo težka hrastova vrata in ga nevarno poškodovala. Vebra so pripeljali v bolnico.

*** Vse mu je pogorelo.** V vasi Gozd nad Kamnikom, je te dni nastal ogenj, ki bi bil kmalu usoden za celo skupino hiš in gospodarskih poslopij. Goreti je pričelo pri posestniku Antonu Osolniku v hiši št. 6. Gospodar je pustil doma v veži ogenj pod svinjskim kotlom in odšel z ostalimi na njivo kopat krompir. Ogenj pa se je pod kotlom preveč razgorel in se hitro razširil in domači so ga opazili šele, ko je plamen obel streho. Iz hiše so mogli v zadnjem trenutku rešiti samo štiri mesece starega otroka, ki je spal v zibeli. Hiša in v njej vse imetje in premoženje pa je pogorelo. Ogenj je obel tudi poleg hiše stoječa svinjaka in kašče, v kateri so bili vsi letošnji pridelki in ki so vsi pogoreli, tako da posestniku Osolniku ni ostalo prav niti obleka niti hrana za prihodnji dan. Družino posestnika Osolnika je s požarom zadel hud udarec in jo pahnili v največjo bedo in pomanjkanje ravno pred nastopom zime. Osolnik ima 9 otrok v starosti 4 mesece do 12 let in je nujno potreben pomoči. Zavarovan je bil samo za 5000 Din.

*** Vlomilci.** Še ne izsledeni zlikovci so se spiazili v mlin Ferda Bratuše v Zg. Sv. Kungoti ter odnesli nekaj vreč koruze, pa tudi posestniku Ivanu Folmajerju v Selnici ob Dravi niso prizanesli. Spravili so se v hlev in odnesli razne obleke in odeje. V Mislinjski dolini pa so vdrl v gostilno Marije Debelakove in ji odnesli gotovine za 1.600 dinarjev. Neznanci so izrabili odsotnost gostilničarke Škerlečeve na Poljanah v Studencih ter s ponarejenim ključem vdrl v gostilniške prostore, od koder so odnesli večjo količino cigaret in večjo vsoto denarja, tako da znaša škoda več tisoč dinarjev. Škoda še ni ugotovljena. Orožniki so pričeli takoj vlomilce zasledovati.

*** Hišo so mu izropali.** V Polegi pri Apačah ima veleposestnik Henrik Fremil iz Murecka v Avstriji v svojem vinogradu letoviško hišico, iz katere se je pravkar izselil. Priliko so izrabili neznanci in vlomili v vilo. Odnesli so vse, kar je bilo v sobah: obleke, perilo, jedilni pribor, slike in so pustili le golo pohištvo. Vlom so izvršili najbrže ponoči, ker bi sicer ne mogli toliko spraviti iz hiše, saj so morali naložiti velik voz. Lastniku so napravili več tisoč dinarjev škode. Za vlomilce poizvedujejo orožniki.

*** Napad na ljubzenskega tekmeča.** V Vukovju sta nedavno noč napadla dva kmečka fanta 18 letnega posestniškega sina Stanka Šamca in ga s koli pobila na tla. Napadalca sta še dalje časa gojila do šamca sovraštvo zaradi dekleta. Nič hudega slutitečega mladeniča, ki se je poznal vračal domov iz Sv. Marjete ob Pesnici, sta napadalca do nezvesti premlatila in mu zadala mnogo poškodb. Samec se zdravi v mariborski bolnišnici.

*** Košajnc in Pajman v Mariboru.** Zloglasna vlomilca Franc Košajnc in Josip Pajman sta po-

prišel Janže sam pripovedat. V poizvedovanju je bil Škorec posebno izurjen.

Tisti dan je bil možak silno nemiren. Komaj je čakal večera. Prej kakor po navadi je opravil svojo živino in ko se je stemnilo, je zaprl svojo kamrico, ki je bila prizidana govejemu hlevu. Tukaj je bilo njegovo stanovanje.

Škorec jo je ubral proti Orešju. Spremljala ga je debela okrivljena gorjača — edino, kar je podedoval po svojem očetu, ki je bil tudi grajski hlapec.

V Orešju so drdrali kolovrati med živahnim pripovedovanjem. Škorec se je namenil tjakjer je bila zbrana večja družba. In to je bilo prav pri Majjarju, kamor je prišla na prejo malone vsa vaška mladina.

Vstopil je, ko je bila družba najboljše volje. Brž so mu pripravili prostor v kotu, kamor je počenil, da bi ga kdo ne videl skozi okno.

Grajski volar ni rad zahajal v družčino. Kadar je prišel, ga je privedlo posebno opravilo. O tem pa niso smeli vedeti na Brstičju. Ljudstvo je držalo skupaj in kadar je bilo treba, tedaj je znalo tudi molčati.

Tisti večer je bil Škorec spet slabe volje. »Sinoči ste napravili neko neumnost,« se je obregnil nad fanti.

»Kakšno?« so se spogledovali.

»Tistega Robidarja ste poslali v potok...«

»Mi ga nismo,« so zanikali fantje.

»Pravi, da ste ga vi in se je tudi že pri- tožil...«

»Kdo ve, ali ga je res kdo sunil?« je dvomil Janez, ki tega ni mogel verjeti.

»Sunil ga je menda res ali pa je sam padel,« je razlagal Škorec. »Domov je prišel ves moker.«

»Tedad je padel sam,« so se smejali fantje. Nas se ga ni nihče dotaknil.

»Pravi, da ste ga nagnali v dolino. Eden izmed vas ga je dohitel na brvi ter ga pahnil v potok.«

»Ni res! Laže!« so ugovarjali odločno.

Škorec mu je privoščil. »Saj ste mu storili prav, a smradljivec ima zaslombo pri graščaku. Oče ne bo zavrnil svojega sina... Saj vidite, da mu je podoben.«

Družba se je zakrohotala. Da je Janže nezakonski sin graščaka Viljema, o tem se je marsikje šušljalo. Toda javno niso smeli tega govoriti.

»Kaj nam pa morejo...« se je oglasil Majjarjev Janez. »Robidar naj se ugrizne na peto...«

»Preganjali vas bodo,« je vedel Škorec. »Menda je vse že osnovano...«

Fantje so umolknil in prebledeli.

Škorec je nadaljeval prav resno: »Polovili vas bodo in poslali k vojakom. To sem vam prišel povedat.«

Dekleta so ustavile kolovrate in začela jokati. Majar si je na peči utrl solzo. Fantje so v duhu izbirali skrivališča, kamor bi se umaknili vsaj za nekaj časa.

»Bodite pripravljeni,« je rekel vsem skupaj Škorec. »Molčite pa, kdo vam je povedal.«

Novice pa fantje niso vzeli za resnico. »Saj ne bo nič hudega,« so se tolažili. »Kdo bo pa delal tlako, ako pojdemo k vojakom?«

Najbolj potrj je bil Majjarjev Janez. Slutil je, da je vsa jeza z Brstičja naperjena zoper njega. Robidarju se je zameril, zato bi se ga rad iznebil. Morda pa ima zadeva še neko drugo ozadje. Konrad hoče imeti prosto pot do Minke...

Skrivaj se je izmuznil iz hiše in odšel zamišljen h Koširju. Obraz mu je bil otožen, kar je Minka hitro zapazila. »Kaj ti je, Janez?« jo je zaskrbelo, ker je bil poprej zmerom dobre volje.

»Zalostne novice!« Mladenč ji ni hotel prikrivati.

Dekle je ustavilo kolovrat.

»Kako je bilo sinoči po mojem odhodu?« je vprašal z drhtečim glasom.

»Primerilo se ni nič nesebnega.« Minka mu je povedala vse natanko. Radovedna je bila, čemu vprašuje.

»Zato, ker...« ji ni mogel povedati do konca.

Minka je čedalje bolj skrbela.

»Lovili nas bodo,« je izrekel čez nekaj časa. »S silo nas bodo odvedli k vojakom...«

Mladenka je sklenila roke in vzdihnila bolestno.

»Menda je določeno, kdaj nas bodo pobrali. Najprej bodo planili po meni... Jaz sem jim, kakor je videti, prvi kamen ovire...«

(Dalje prihodnjič.)

stala kljub zasledovanju varnostnih oblasti vedno bolj predrzna. Tako sta se sedaj že tako opogumila, da sta prišla na svoje vlomilske podvige celo v mesto. Tako je bila mariborska policija obveščena, da sta skušala zasledovanca vložiti v skladišče veletrgovca z železnino Rakusa iz Celja, ki ima svoje skladišče v Mariboru poleg glavnega kolodvora. Ko je šel zjutraj sprevodnik Stefan Mohorko v službo na glavni kolodvor, je zapazil, kako sta skočila preko ploče omenjenega skladišča na Aleksandrovi cesti. Mohorko je postal pozoren in se je ustavil. Ta krat pa sta se skušala zločinca skriti za plotom ter se tam potuhnili. Toda Mohorko je šel bližje in vlomilca sta se pognala v beg. Izginila sta v Tomšičevem drevoredu. Mohorko, ki je čital v našem listu o podvigih Košajnce in Pajmana, je takoj zaslutil, da sta begunca zasledovana vlomilca. Zato je takoj o dogodku obvestil policijo, ki je alarmirala ves svoj aparat. Policijski organi so na kolesih pohiteli na lov za nevarnimi vlomilcema. Preiskali so ves park in ulice ob njem, toda Košajnce in Pajmana niso našli. Najbrž sta se skrila kje na Piramidi, kjer so razsežni vinogradi. Vest o poskušnem vladu v mestu je meščane zelo razburila in vsi prosijo oblasti, da zasledovanje še bolj pospešijo, saj si niso svesti niti življenja, ker sta Košajnce in Pajman močno oborožena in hodita vedno z nožem in samokresom v rokah. Doznali smo tudi, da je komandir orožniške postaje v Studencih pri Mariboru preteklo nedeljo videl Košajnce v neki studenški gostilni. Komandir je zločinca takoj spoznal in ga hotel aretirati. Košajnce pa se je besen pognal iz gostilne in se pomešal med množico, tako da orožniki ni mogli streljati za njim, ker bi bila ogrožena življenja ljudi.

♦ **Brez sledu izginila.** 37-letni rudar Pavle Divjak, rojen v Esenu v Nemčiji in pristojen v št. Pavel pri Preboldu je nedavno izvalil svoji materi Franciški pri Sv. Magdaleni 3200 Din. ter neznanu kam pobegnil. Z njim je šla tudi njegova nečakinja, 18-letna Marija Vodovnikova, rojena pri Sv. Magdaleni in tja pristojna. Baje sta bila namenjena v Nemčijo.

★ **Požar.** Preteklo soboto okrog 20. se je vnel kozolec posestnika Avgusta Vebra v Dolenji vasi v bližini št. Pavla pri Preboldu. Devet gasilskih čet je hitelo na pomoč. Gasilec je uspelo obvarovati sosednja poslopja, ki so bila v veliki nevarnosti. Če bi ne bilo gasilcev, bi se bil ogenj katastrofalno razširil in povzročil milijonsko škodo. Kozolec, v katerem so bili shranjeni poljski pridełki in zaloga lesa, je pogorel do tal. Škode je okrog 50.000 Din. Pri gašenju so se ponesrečili štirje gasilci. Gregor Goropevšek, član gasilske čete v Dolenji vasi, je dobil tako hude opekline, da so ga morali prepeljati v celjsko bolnišnico.

★ **Z iglo si je prebodel srce.** Nedavno so našli v Sarajevu mrtvega študenta Pavla Feldbauera, sina uglednega sarajevskega advokata. Feldbauer si je z dolgo iglo prebodel srce.

♦ **Dva kilograma težak krompir** je izkopal posestnik g. Alojz Klavž na svoji njivi na Malem Osovniku pri Turjaku. Letos je pridelal dosti levega krompirja, ta orjak pa je bil nekaj nenavadnega tudi po obliki. Iz velikega krompirja je izraščalih pet malih kakor roke in noge in ima vsa skupina prav čudno obliko.

♦ **Vse je priznala.** V Vajnu pri Jarenini je ukradla s ponarejenimi ključi 38-letna Marija Brukmajster iz Gačnika, posestnici Alojziji Lorbekovi 17.000 dinarjev. Brukmajstrova je po izvršeni tatvini izginila in zapravljala denar na dalmatinski obali, v Zagrebu in se pojavila naposled v Mariboru, kjer pa jo je sreča zapustila. Pri zasliševanju so našli pri njej od 17.000 dinarjev — celega kovača. Brukmajstrova je od začetka tajila, da bi bila ona tatica, pozneje je priznala, da je sicer Lorbekovi ukradla denar, toda samo 10.000 dinarjev. Te dni se je Brukmajstrova zagovarjala pred malim senatom. Priznala je tatvino v celoti ter je bila obsodjena na tri leta robije ter triletno izgubo častnih državljanških pravic. Brukmajstrova je bila zaradi tatvine že večkrat kaznovana.

♦ **Zalostna smrt** je zadela tudi posestnika in mizarkega mojstra Vebra Alojzija, ki ga je poznala vsa Selška dolina. Peljal se je s kolesom ponoči iz Zalega loga domov v Jesenovec. Po nesreči je odletel s kolesa in se smrtno nevarno potolkel. Sosedje so ga dobili, ko ni bilo v njem nikakih znakov življenja. Poleg drugih poškodb je imel hudo rano na glavi. Uglednega rojaka, starega komaj 26 let, so pokopali ob izredno lepi udeležbi vsega prebivalstva.

♦ **Strašen konec družinskega očeta.** Na mariborskem pokopališču so našli nedavno obešene ga na nekem grobu 43-letnega kontrolorja državne železnice Ferdinanda Ilga. Mrtvec je v rokah krčevito držal fotografijo svoje družine. Najbrž je še v zadnjem trenutku obupno mislil na svo-

jo ljubljeno družino. Pokojni Ilgo je bil zadnji čas vidno potr. V svetovni vojni je dobil strel v glavo, kar ni ostalo brez posledic in je bil živčno popolnoma uničen. Zapušča ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok.

♦ **Smrt v gramozni jami.** Smrtna nesreča se je pripetila v žepovih v gramozni jami posestnika Franca Trobsta. Omenjeni je dovolil posestniku Petru Stayerju, da sme nakopati v njegovi gramozni jami pesek, ki ga bo navozil na občinsko cesto. Stayer je najel Ivana Ritzingerja in 17-letnega Jožefa Idiča, da bi mu gramoz nakopala. Ritzinger je kopal gramoz skupaj s sinom posestnika Stayerja, Idič pa je nakopani gramoz odvažal v samokolnici. Vozil je mimo navpične, tri metre visoke gramozne stene, ki se je pa v trenutku, ko je zopet peljal mimo, naenkrat vdrla in podsula Idiča. Oba tovariša sta ga začela takoj odkopavati in sta ga res dobila iz zemlje še živega. Takoj so ga z vozom odpeljali k zdravniku v Apače, toda med potjo je izdihnil. Teža gramozna mu je strla lobanjo in stisnila prsni koš. Nesreča je povzročila v vsem kraju veliko sočutje z ubogo žrtvijo.

♦ **Kmetje so linčali kokošjega tatu.** V Stefanču v Medmuru so voščani že dolgo časa z vso vmeno zasledovali tatu, ki jim je ukradel okrog 2.000 kokoši in druge perutnine. Mesece in mesece so morali imeti kmetje svojo perutnino ponoči v izbah, ker nobene druge zgradbe pred tatovi niso bile varne. Vaščani so ponoči tudi stražili in šele te dni se jim je posrečilo, da so tatu zalotili pri kraji. V vreči je imel že sedem zadavljenih kur in še utekel bi jim bil, če se ne bi bil zapletel med koruzo na okoliški njivi. Ko pa je padel, so razjarjeni vaščani tako udrihali z gorjaci na njem, da je bil že mrtev, ko so prispeli orožniki. Okrutnega linčanja se je udeležilo okrog 60 kmetov, ki so jih orožniki sedaj ovadili sodišču.

♦ **Samomor mladega para.** Nedavno sta prišla v vas Dornavo mlad moški in mlada ženska, ki sta vpraševala po neki gostilni, drugi dan proti večeru pa so ju dobili mrtva na nekem koruznem polju. Pri njih so našli listek z imenom Medinec in Fraso, poleg pa večjo steklenico, ki je dišala po lizolu. Vse kaže, da sta izvršila samomor.

♦ **Janka puszta naprodaj.** Pristava Janka puszta, kjer so se vezbali teroristi, je naprodaj ker dosedanj najemnik ni izpolnil svojih obveznosti. Prodajna cena je 65.000 pengov, vendar pa doslej še ni bilo nobenega kupca.

♦ **Ker je rejenko zabodel z nožem,** je bil 63-letni tesar Gašper Zavcer iz Bresternice pred celjskim okrožnim sodiščem obsojen na 20 dni stogega zapore, pogojno na dve leti.

♦ **Čebele kradejo.** Oni dan so tatovi obiskali čebelnjak g. Bizjaka na Pristavi pri Krškem in mu ga zelo opustošili. Načeli so devet panjev ter pokradli iz osmih po štiri satnike z medom. Tatovi najbrž niso bili večji opravka s čebelami. Da bi jih čebele ne opikale, so zažveplali panj in tako pomorili vse čebele. Drugi dan, ko je gospodar opazil tatvino, je iz panja pometal mrtve čebele in tatvino prijavil oblastem. Tatvina čebel pa ni edina v Krškem. Pred kratkim so tatovi odnesli na Drnovem dva panja čebel. Pa tudi v Gorici, kjer ima pašo g. Kamil, so tatovi ukradli Znidarsičev panj, o katerem ni bilo duha ne sluha. Sodeč po načinu tatvine, morajo biti tatovi ene in iste osebe, ker jim med očividno gre dobro v slast. Naši marljivi orožniki jih pridno zasledujejo, za nje se zanimajo tudi čebelarji sami.

♦ **Velika tatvina v Vevčah.** Ne samo Ljubljana, tudi ljubljanska okolica ni nikoli vama pred podjetnimi tatovi. Nekdo se je splazil v stanovanje Ivane Jelničarjeve v Vevčah 64 in ji iz spalnice odnesel dve hranilni knjižici Ljudske posojilnice na njeno ime z vlogo 27.000 Din in na ime Roze Matjažičeve z vlogo 2000 Din. Poleg tega je pobral nekaj zlatnine in 1000 Din gotovine. Knjižici sta sicer vinkularani, vendar ju bo tat skušal spraviti v promet, kar zdaj, ko cvete prekupčevanje s knjižicami, ne bo težko.

♦ **Skok v Savo.** V Medvodah se je pognal z mostu v hladne in deroče valove Save z vzklikom: »Nikdar več! Z Bogom!« Peternej Josip, posestnik in član občinske uprave iz Selc nad Skofjo Loko, Utopljenca še niso našli.

♦ **Saharin pod krilom.** Studenški orožniki so včeraj v Pekrah aretirali 48-letno služkinjo Marijo V., ki je prodajala v mariborski okolici saharin. Pri preiskavi so izlekli izpod njenega krila 48 škatlic saharina. Aretiranka pravi, da je tihotapsko blago kupila na mariborskem trgu.

♦ **Krvava obračunavanja.** Preužitkar Matija Samperl je bil zaposlen v svojem vinogradu v Čagoni. Nenadoma so se proti mraku pojavili v vinogradu trije moški, ki so s koli navalili nanj, ga pobili na tla in premikastili. Prizadejali so mu hude poškodbe po vsem telesu. Samperl je ob nastopu napadalcev pričel klicati na pomoč. Ko so se iz daljave slišali koraki bližajočih se ljudi, so ga napadalci odvrli proti bližnjemu gozdu. Občutno ranjenega Samperla pa so sosedje odpremili domov. — Na cesti sta napadla dva moška hlapca Slavka Samca iz Vukovja. Obtočila sta ga s palicama in nekim topim predmetom ter mu prizadejala po glavi in telesu takšne poškodbe, da je Samec obležal nezavesten sredi ceste. — S koli je navalilo nekaj fantov v Nedeljici na spečega Stefana Turnerja, ki je dobil poškodbe po telesu. Ko so se je iz spanja prebudil in videl položaj, je pričel klicati na pomoč. Napadalci niso mogli pravočasno pobegniti in so jih Turnerjevi pomagali po dolgotrajnem tepežu pošteno premikastili.

♦ **Požig iz osvete.** Pretekli petek zjutraj je začelo goriti gospodarsko poslopje v Damencih, last dr. Vesenjaka iz Ptuja. To poslopje je bilo popreje last Josipa Seršaka. Mož pa je bil preveč zadolžen in bi moralo priti posestvo na boben. Da se izogne sramoti, ga je prepustil s kupno pogodbo dr. Vesenjaku, ki ga je nekoliko popravil in opremil. Iz osvete pa je v petek ponoči Sešerko gospodarsko poslopje zažgal in ima dr. Vesenjak okrog 70.000 Din škode. Zgorelo je tudi 4 vagone senna in slame. Sešerko, ki je dejanje priznal, je bil izročen sodišču.

♦ **Imetje zažgal in se ustrelil.** Na Janzevi gori pri Selnici ob Dravi se je pripetil pretresljiv dogodek. Te dni zvečer so planili proti nebu ognjeni zublji iz gospodarskega poslopja in šupe posestnika Ivana Seršena. Strehi obeh poslopij je zajel plamen istočasno ter je bilo jasno, da jih je nekdo nalašč zažgal. Ko so bili vsi domači in sosedje preplašeni vsled ognja in so skušali gasiti in reševati zdaj to, zdaj ono, so pogrešali domačega gospodarja, 56-letnega Ivana Seršena. Pol ure po izbruhu požara, ki je med tem upepelil obe poslopji do tal, pa je odkril iz bližnjega gozda nenadomastel iz puške. Ljudje so domnevali, da je strel v zvezi z odstranitvijo gospodarja Seršena in s požarom ter so naglo odhiteli v gozd, kjer so našli kakih 150 metrov od domačije truplo pogrešanega. Seršen si je pognal iz dvocevne puške strel v prsi ter obležal pri priči mrtve. Pokojnik se je pred leti priženil na svojo sedanjo domačijo. Poročil je vdovo z dvema, sedaj že odraslima otrokoma. Zakon ni bil srečen. Včeraj so se pri Seršenovih sprli. V najhujši jezi je planil Seršen iz hiše ter zažgal gospodarsko poslopje in šupo. Povzročil je s tem škodo nad 10.000 Din. Ko je videl, da objemajo plameni domačijo in ni nobene rešitve, je obupal, vzel puško ter se v bližnjem gozdu ustrelil.

♦ **Rdeči petelin** v Slovenskih goricah. Plameni so objeli te dni hišo posestnika Ivana Domitra pri Sv. Barbari nad Mariborom. Domačini in sosedje so hitro reševali živino in pričeli z gašenjem in tudi marljivi gasilci so bili hitro na mestu požara, tako, da se je posrečilo preprečiti pretečo požarno katastrofo. Posestniku Domitru, ki trpi precejšnjo škodo, je zgorela vsa pšenica ter ostali pridelek.

♦ **Prijet tihotapec.** Pri Dravogradu so prijeli stražniki na meji Viljema Benedikoviča iz Pregrada, ki je tihotapil večjo količino saharina in vžigalnih kamenčkov. Privedli so ga v Maribor, kjer so mu na carinarnici prisodili zapono kazni.

♦ **Ciganki sta nasedla.** S cigani ni dobro došenj zobati. To je izkusil tudi ugleden ljubljanski čevljarSKI mojster Francne. Nedavno ga je obiskala okoli 60-letna ciganka. Lepo je zavijala oči in sladko je pihala mojstru na dušo. Malo po slovensko, pa malo po hrvatsko in gledala ga je tako čudno, da je mojstru kar tesno postajalo pri srcu. In tudi njegovi ženi je bila všeč nTako prijava je bila ta ciganka, iz roke je čitala preteklost in bodočnost. Da bi ji šlo to lažje od rok je rekla, naj ji prinesejo vso zlatnino in mojster in žena sta bila res tako lahkoverna. Dala sta ji zlato uro, zlat prstan s kamnom, zlat obesek in zlato veržico s svetinjico, tri pare uhanov, zlat poročni prstan in na koncu še par čevljev ter dva kovanca po 10 Din, vse skupaj v vrednosti 2500 Din. Ciganka se je namuznila, šo

prav iskreno se je poslovala in izgubila. Mojster je stvar prijavil na policiji, češ, da je ciganka sjeja in ženo hipnotizirala. Zdaž išče ciganko policija.

* **Velik požar.** Pretekli ponedeljek zvečer je izbruhnil v vasi Krušovec pri Sv. Marjeti ob Pesnici ogenj. Goreti je začelo v dveh gospodarskih poslopih posestnika Matije Rola. Na pomoč so prhiteli gasilci od Sv. Marjete, Pesnice, Maribora, Sv. Lenarta in Sv. Trojice. Ker je bila voda preveč daleč, je bilo gašenje zelo oteženo in sta obe gospodarski poslopji pogoreli do tal, poleg tega je zgorelo osem svinj, eno tele, vsa perutnina, mlatilnica, stiskalnica, vse gospodarsko orodje in pridelki, tako da znaša škoda okrog 100.000 Din.

* **Obsojen tat.** Ljubljanski mali senat je obsodil 50-letnega Franceta Roka iz Podreberja pri Kamniku zaradi tatvine 1700 Din vrednega kolesa, 1000 Din vrednega usnjatega suknjaka in plavalnih hlačk na Savi ter zaradi prepovedanega povratka v Ljubljano na eno leto in 6 mesecev robije. Rok je nepoboljšljiv tat.

* **Nočni požar** je uničil posestniku v Nemški vasi Česarku skedenj, 18 m dolg in 6 m širok, dva kozolca, vso krmo, slamoreznicu, voz in orodje, dva voza koruze, ki so jo ravno zvečer zlikali, stari materi Ursuli Rus, ki je trgoval z gombami in zdravilnimi zelišči, pa za 24.000 Din toga blaga, ki ga je kanila ravno to jutro z avtom odpeljati v Ljubljano. Na pomoč so prhiteli gasilci iz Nemške in Goriče vasi, ki pa kljub požarovalnemu delu niso mogli ničesar rešiti, samo da so ogenj, ki se je že prijemal sosednjih poslopij, hvaljevalno omejili.

* **Velik požar.** Nedavne noči je zažarelo nebo nad vasjo Zamenci, občina Dornava, 10 km od Ptuja. V gospodarskem poslopiju odvetnika dr. Alojzija Visenjaka, je izbruhnil požar, ki je zajel celotno nad 50 m dolgo poslopje, ki je zgorelo do tal, tako da štrli kvišku le zgorelo zidovje. Žrtev požara so tudi vsi poljski pridelki, in sicer 4 vagone sena in slame razno poljsko orodje ter skoraj nova mlatilnica. Vrlim gasilcem iz Dornave, Muretinovcev in Ptuja se je po trudapolnem delu posrečilo požar omejiti in ogenj pogasiti. Škoda je precejšnja in znaša okrog 80.000 Din. Kakor so orožniki iz Ptuja ugotovili, je bil požar podtaknjen od zlobne roke. Orožnikom se je posrečilo požigalca izslediti in ga aretirati. Požigalca, ki dejanje pod težo dokazov priznava, so izročili okrajnemu sodišču v Ptuj.

* **Obešenec ob Savi.** Nedavno je upokojeni železničar Primož Korošec na malovškem brodu ob Savi našel obešenca. Obvestil je takoj orožnike na Ježici, ki so ugotovili, da je obešenec star okrog 50 let. Kdo je obešenec, tega niso mogli ugotoviti, ker niso našli pri njem nobenega osebnega dokumenta. Imel je črne nove čevlje z gumastimi podplati, nekoliko ponošene hlače iz navadnega blaga, zelenkasto suknjo, ponošen telovnik in črn klobuk. Samomorilec je srednje velikosti. Pri njem so našli žepno uro, tri ključe in dve denarnici z enim dinarjem. Prepeljali so ga v mrtvašnico na pokopališče pri Sv. Juriju v Stožicah.

Iz popotnikove torbe

GASILCI METLIŠKE ŽUPE SO DOBRO PRIPRAVLJENI

Metlika, septembra.

Belokrajnsko gasilstvo se je začelo krepko razvijati šele, ko je bila pred 12 leti ustanovljena samostojna belokrajnska gasilska župa, ki pa je bila nekaj let pozneje razdeljena na metliško in črnomeljско župo. Uspehi so se hitro pokazali. Pred vojno so bila v Beli krajini le štiri društva (v Metliki, Gradacu, Črnomlju in na Vinici), medtem ko jih je danes že nad 40.

Metliška župa šteje zdaž 19 čet, ki imajo dve motorji in 14 ročnih brizgaln. Ker v Beli krajini vode povsod primanjkuje, morajo pri vsakem požaru gasilci rabo vode zelo omejiti. Mnogo požarnih nesreč ne bi bilo tako usodnih, če bi bilo na razpolago dovolj vode. Čete si pomagajo tako, da prireajo skupne vaje in ob deževju dovajajo vodo v velike kale, da

je imajo ob požaru vsaj nekaj na razpolago. Zaradi velike suše letos seveda ni bilo mogoče vasi preskrbeti z zadostno količino vode.

Metliška župa priredi vsako leto župne vaje. Letos jih je imela v Rosalnicah. Vse potrebne priprave sta izvršila župni podstarešina in načelnik tehničnega odseka g. Anton Rajmer, gostilničar iz Metlike, in tajnik tehničnega odseka g. France Špan, šolski upravitelj iz Drašičev. Vaje so se vršile nedavno nedeljo. Od 19 čet se jih je udeležilo 16, medtem ko so ostale tri bile doma v pripravljenosti. Ob 14. uri omenjeno nedeljo je bil dan alarm za požar, in sicer za domačo rosalniško četo s platjo zvona, za četi v Metliki in Križevski vasi z metliško sireno, za četi v Gradacu in Dobravcah telefonično, a za ostale po kurirjih na motorjih. Na določeno mesto, kjer naj bi nastal ogenj, je prispela komisija, ki je med vajo ugotovila, da so gasilci metliške župe odlično pripravljeni za borbo z ognjem. Zeleti bi bilo le, da se zgradi v vsaki vasi vsaj ena kapnica. Ker občine same tega ne zmorejo, bi morali priskočiti na pomoč država in banovina.

Poleg drugih moramo zlasti pohvalno omeniti četo iz Križevske vasi, ki je vršila samaritansko službo z res odličnim uspehom. Vaji je prisostvovalo mnogo gledalcev, med njimi tudi sreski načelnik g. Kaki. Pohvalo za uspešno vajo zaslužijo v prvi vrsti same čete in njihovi poveljniki, prav tako pa tudi starešinstvo župe z zaslužnim g. Francetom Weissom na čelu.

NAŠI NA TUJEM

NAŠI V AMERIKI

Družino Perne v Clevelandu je zadela težka nesreča. Mati Franciška Pernetova, rojena Zajc, je padla tako nesrečno po stopnicah, da si je prebila lobanjo. Naslednjega dne je izdihnila. Doma je bila iz Trzinja, odkoder je prišla v Ameriko pred 24 leti. Druga žrtev nesreče je postal Anton Lesjak v Franklinu, ki ga je smodnik hudo obžgal, da je podlegel opeklinam. Star je bil 61 let, doma iz Krašnje pri Kamniku, od koder je prišel v Ameriko pred 30 leti in zapuša ženo in štiri otroke. Pred štirimi leti se je v bakrenem rudniku v Calometu težko ponesrečil Jože Ucmán, star 46 let, doma iz Šmihela na Dolenjskem. Težkim poškodbam je podlegel šele zdaž. Med potjo na kliniko je umrl. V Ameriki zapuša ženo in šest otrok. V Clevelandu so umrli Jože Hribar, star 69 let, doma iz Višnjevrha pri Krškem, od koder je prišel v Ameriko leta 1908, Marija Osredkar, rojena Železnik, stara 59 let, rojena v Dolenji vasi, fara Polhov gradec in France Sodnik, star 45 let, doma iz Dvorja pri Cerkljah, odkoder je prišel v Ameriko leta 1910. V Chicagu je umrl Rihard Mjačič, star 65 let, iz Žužemberka. V Jolietu je umrl Stefan Smrekar, star 43 let, doma iz Stične na Dolenjskem. V Girardu, Kansas je umrla po dolgi bolezni Jera Hauser rojena Bragant, doma iz vasi Dol, fara Sv. Marjeta pri Mokronogu, odkoder je prišla v Ameriko pred 30 leti. Tam zapuša moža in pet že odraslih otrok.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj-denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršil vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

Iz Buenos Airesa nam pišejo: 5. avgusta je v bolnišnici v Buenos Airesu umrl naš prekmurski rojak Franc Zmenc iz vasi Malinci v Prekmurju. V mili domovini, katero je tako srčno ljubil, zapuša ženo in štiri nepreskrbljene otroke. Pokojni Franc nas je zapustil v najlepši moški dobi

še 37 let star. Kot veliko naših rojakov je tudi on radi slabih razmer bolehal že več let na želodec, dokler ni na operaciji podlegel. V Argentini je živel 9 let in je bil med izseljenci, radi svojega mirnega značaja jako priljubljen. Bil je zaveden Jugoslován, kar se ni bal ob nobeni priliki tudi javno pokazati. Njegovi prijatelji in znanci, so na dan pogreba z veliko udeležbo pokazali, da so ga ljubili, kajti zbralo se jih prav veliko število da se poslove od dragega pokojnika. Počivaj v miru, dragi prijatelj. Domačim pa naše iskreno sožalje.

* **Naše izseljenstvo.** Izseljenski komisariat v Zagrebu objavlja podatke o našem izseljevanju v letu 1934. V prekomorske države se je izselilo lani 2907 naših ljudi, predlanskim pa 2212. Iz dravske banovine je šlo 420 izseljencev. Med izseljenci je bilo 815 kmetov, 707 kvalificiranih delavcev, 406 nekvalificiranih delavcev, 311 pripadnikov svobodnih poklicev in 668 rodbinskih članov. Naših državljanov je bilo 1805, tujih pa 1002. V Zedinjene države jih je šlo 1328, v Kanado 543, v Argentino 442, v Avstralijo 152, v Brazilijo 59 in tako naprej. Iz prekomorskih držav se je vrnilo lani 2309 izseljencev, predlanskim pa 3385. V dravsko banovino se jih je vrnilo 232. Največ, in sicer 1064, se jih je vrnilo iz Zedinjenih držav. V evropske države so šli lani iz države 11.004, predlanskim pa 7508. V Francijo jih je šlo od teh 2529, v Turčijo 4123, na Češkoslovaško 1103, v Albanijo 653, v Rumunijo 524. Iz dravske banovine jih je 2935. Iz evropskih držav se je vrnilo lani 4421 naših izseljencev, predlanskim pa 3895. Največ, in sicer 2754, se jih je vrnilo iz Francije. V dravsko banovino se jih je vrnilo 2352. Tako med izseljenci kakor med povratniki je največ kmetovalcev.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Dušeno telečje meso.

Kilo telečjega mesa (pleče ali vrat) zreži na kose, kakor za golaž. V kozi razbela mašč in prepraži dve drobno zrezani čebuli in strok česna. Na čebulo stresi meso, premešaj, osoli in pokrito duši toliko časa, da se meso zapeče. Nato porini s kuhalnico meso na kraj kože, na masti pa zarumeni žlico moke. Ko se je moka zarumenela, dodaj dve žlici paradižnikave mezge, 1 deciliter belega vina, tri decilitre juhe ali vode in malo popra. Vse skupaj premešaj in dodaj še, v šopek povezano, nekaj vejic zelenega peteršilja, lavorjev list in vejico timijana. Sedaj pokrito duši dalje, da postane meso mehko. Nato odstrani šopek s peteršiljem. Če je sok zelo masten, poberi ž žlico mast. Naloži v skledo in daj s pečenimi jajci in dušenim rižem na mizo. **Pečena jajca.** V plitvi kozici razbela 5-6 žlic olja. Na vroče olje ubij jajce. (Pazi, ker olje razdo škropi!) Jajce dobro zapeči in ga obrni, da se na obeh straneh lepo rumeno zapeče. Za vsako osebo speci po eno jajce.

Praktični nasveti

Štedilniki, ki imajo položene plošče, se dajo lepo osnažiti s krpo, namočeno v terpentinu. Vse umazane dele moramo dobro odrgniti, nato pa še umiti z milom in toplo vodo in slednjič zbrisati s suho krpo. Enako osnažimo tudi kopalne kadi, umivalnike in sploh vse položene predmete.

Da lončene posode ne dobijo zadehlega duha, ako dalje časa stojijo zrahljane, jih moramo, preden jih spravimo, dobro umiti in posušiti ter dati v vsako malo sladkornega prahu. Sladkor prepreči, da se posoda ne navzame slabega duha, sam sladkor pa se zato nič ne skvari in ga lahko porabimo.

Limone ostanejo dalje časa sveže, če jih položimo v suho žaganje. Sveža limona ne da nikdar toliko soka kakor vležana. Zato imej zmerom nekaj limon v zalogi, da se omladijo. Tudi limono, preden jo prerežeš, dobro stlači, kar le tedaj dá ves sok od sebe. Z ostanki limon si pa umivaj roke, ker limona napravi kožo mehko in belo. Tudi zobe umivati tuintam z limono je priporočljivo.

Zdrobljen boraks prežene ščurke, če ga vsako noč dva do tri tedne nasipljemo okoli špranj in lukenj, odnosno tja, kjer se pojavljajo ščurki.

Trda koža na nogah izgine, če si jih vsak dan nateriš z boraksom in umivaš v boraksovi raztopini. Ena jedilna žlica boraksa zadostuje za enkratno umivanje. Za čiščenje rok in nohtov je potrebna boraksova raztopina, v kateri držiš konce prstov nekaj minut.

Ljudsko vseučilišče

PTIČJA OPAZOVALNICA

Jesen prihaja v deželo, hlad postaja vse občutnejši ne samo za človeka, marveč za vse, kar je živega pod nebom in na zemlji. Naših ptic selik se polasča čedalje hujši nemir, v njih se oglašajo nagon, ki jih sili na dolgo pot v toplejše južne kraje. Kretanje ptic selik je vedno zanimalo človeka in povsod v kulturnem svetu obstojajo posebni zavodi, katerih naloga je proučevati življenje ptic in zasledovati njih selilna pota.

Tudi pri nas v Ljubljani obstoja taka ustanova »Ornitološki observatorij« in sicer že od leta 1926. Svoj čas so se razvijale posamezne panoge naravoslovja pri nas v danih mejah splošnega slovenskega kulturnega razvoja. Ornitologija ali ptičeslovje je bila zastopana samo po nekaterih ljubiteljskih ptic, zaradi česar ni mogla doseči visoke stopnje razvoja ter uspehov, kakor pri drugih večjih narodih. Takrat še nismo imeli stalnega zavoda, kjer bi se lahko stalno proučeval ptičji svet slovenske zemlje. Leta 1926 pa se je kočno posrečilo nekaterim uvidnim prirodoslovcem in prijateljem ptic ustanoviti Ornitološki observatorij. Tedanji prosvetni šef g. dr. Stanko Bevk in zdaj že pokojni finančni nadsvetnik dr. Janko Ponebšek, sta posredovala pri merodajnih oblastih, da se je sprejel proračunski predlog za ustanovitev in vzdrževanje tega zavoda.

Odtlej se dovoljuje ornitološkemu observatoriju v vsakoletnem grčavnem proračunu ministrstva prosvete kredit, ki pa je le skromen, žal preskromen, tako da komaj zadostuje za nabavljanje najbolj neobhodnih potrebščin. Zavodu načeljuje in ga upravlja poseben kuratorij, čigar odbor je sestavljen iz raznih domačih znanstvenikov in strokovnjakov, univerzitetnih profesorjev, lovcev atd. Kuratoriju načeljuje prosvetni šef v. p. dr. Stanko Bevk. Naloga Ornitološkega zavoda je znanstveno raziskovanje domačega ptičjega življenja, predvsem ptičje selitve, zlasti z obročevanjem, pa tudi ugotovitev koristnosti ali škodljivosti domačih ptičev ter tako koristiti raznim panogam narodnega gospodarstva. Zavod spada pod okrilje ljubljanskega vseučilišča, deluje pa popolnoma samostojno in je administrativno podrejen prosvetnemu oddelku banske uprave.

Stalno lovišče in obročevališče je bilo do konca leta 1933 pri Srednjih Jaršah blizu Domžal. Pozneje se je lovišče preselilo v Malo vas pri Ježici, zdaj pa se je našel še ugodnejši kraj na našem Barju ob Jurčkovici poti. Barje z Mestnim logom leži prav v središču ptičjih selilnih potov in pomeni za ptice, kakor za njih opazovalce paradiž.

Že sedanji uspehi z obročanimi pticami so pokazali, kako potrebna je bila ustanovitev tega zavoda, ki je v stalnih stikih z drugimi ornitološkimi stanicami v inozemstvu. Daje jim važna poročila o selitvah ptic vseh vrst. Naš zavod je jako uvažen pri vseh

tujih opazovalnicah, ki so narezane na podatke z našega ozemlja. Slovenija je na tako važnem križišču ptičjih selilnih potov, da bi bilo potrebnih čim več navdušenih opazovalcev ptičjega življenja. Našo važno zemljepisno lego bi morali tudi v tem pogledu temeljito izkoristiti, s čimer bi pripomogli, k vedno novim odkritjem še neznanih skrivnosti ptičje selitve. S tem bi dokazali inozemstvu naš zmisel za znanstveno delo na polju ornitologije, kar bi našlo odmev v mednarodnem ornitološkem svetu. Kot reče no zavod potrebuje in išče prijatelje ptic ter opazovalcev njih življenja v celi banovini. Taki, ki bi bili pripravljeni nesebično sodelovati, naj se javijo na Ornitološki observatorij v Ljubljani pismeno, nakar bodo dobili nadaljna navodila.

Zdravstvo

Prsni rak e ozdravljivo

Pretekli teden je bil v Ljubljani odprt zdravniški tečaj o raku, katerega je organiziralo Društvo za proučevanje in zatiranje raka. Danes objavljamo strokovno poročilo primarija kirurškega oddelka državne bolnice v Ljubljani dr. Blumauerja o raku na dojki, ki je pri nas žal precej razširjena bolezen in bo zaradi tega zanimal marsikatero naših čitateljev in čitateljic. Priobčili pa bomo tudi še ostala predavanja o raku.

Rak prsne žleze je eno najbolj pogostih in najbolj nevarnih obolenj tega organa. Stavimo ga na tretje mesto rakastega obolenja človeškega telesa sploh. Največkrat oboli na prsnem raku ženski spol, moški je zastopan z 1—2%, vse ostalo odpade na ženske.

Kako nastane ta oblika raka, nam je prejkoslej zavito v temo. Znano nam je, da se včasih pojavlja rakovina dojke dedno, vendar statistično dokazano to ni. Dalje vemo, da obolijo bele žene na tej bolezni dvakrat tako pogosto, kot črne — torej obstoja nekaka plemenska dispozicija. V koliko vpliva nosečnost in dojenje na razvoj tega obolenja, ni povsem jasno, vendar pa prevladuje mnenje, da obolijo matere bolj pogosto na karcinomu (raku). Tudi mehanski vplivi na dojki ali pa dolgotrajni vnetljivi procesi niso brez vpliva na rakovine.

Po katerih potih se razširja rakovina na dojki? Najobičajnejši način razširjenja je pač mezgovno ožilje, s katerim je dojka, tako kot njeno okolje, jako obilno opremljeno. Ker ima to ožilje tudi zvezo v globino s prsno votlino in odtod v nižje dele človekove površine, nas ne začudi, da se rakovo obolenje iz dojke lahko razširi malone po vsem telesu. Redkeje se dogaja, da uberejo rakove celice pot po krvnem ožilju, in sicer se naselijo prvotno v najmanjših žilicah, tkzv. kapilarah, odkoder zaidejo v pljuča in odtod jim je odprta pot po vsem telesu zlasti po kosteh.

Kako dolgo traje rakovo obolenje? V splošnem danes lahko trdimo, da je življenjska doba na prsnem raku obolelih jako različna. Odvisna je predvsem od tega, je li bila nudena operativna pomoč, ali ne. Tako vemo, na podlagi dosedanjih opazovanj, da traja življenjska doba tako operiranih nad 18 let.

V katerem predelu prsne žleze se naseli rak? Na to vprašanje lahko odgovorimo, da povsod, vendar pa najpogosteje v gornjem zunanjem predelu in šele nato v spodnjem ter končno v sredini; pogosteje na desni dojki kakor na levi.

V splošnem se opazuje, da prihajajo žene, obolee na prsnem raku, ponavadi v poznih, da celo večkrat prepoznih štadijih do zdravniškega. Zakaj? Prvi in morda tudi glavni vzrok je ta, da tovrstno obolenje v svojih zgodnjih štadijih ponajvečkrat ne povzroča nikakih bolečin; ko se bolečine pojavijo, je bolezen že v najmanj poznem štadiju. Drugič je vzrok zanemarjanja tudi dejstvo, ker

se večkrat pri ženi že za čase mesečne krvavitve pojavlja nabreklost prsne žleze, včasih tudi grčasta oteklina, spremljana z bolečino, tako da ni čudno, če jo slučajno odkriti vozeli v žlezi ne vznemrja in ne žene k zdravniku. Tretjič in morda ne prav redko je neumestna sramežljivost, ali pa strah pred resnico in operativnim posegom, da žena čaka poznega ali celo prepoznega štadija rakastega razvoja.

Pri vsakem obolenju prsne žleze moramo takoj misliti, ali ne tiči v ozadju morda rakasto obolenje ali vsaj njegov začetek. Da se to dožene je nemudoma potrebna stroga preiskava prsne žleze po zdravniku; kajti staro izrečeno pravilo je, da vsaka ženska, ki ima prsne žleze pri ženi, ki je stara nad štirideset let, kaže na rak.

Pri preiskavi sumljivo obolele dojke je paziti posebno na to, ali so na njeni kožni površini prav majhne pikičaste udrtine in gubice, ali ni njena bradavica vdrtja in trda in še sumljiva dojka glede na zdravo ne visi previsoko. Tudi je važno ugotoviti, ali je novotvorba v dojki premakljiva na svoji podlagi in ali če je zraščena s pokrivajočo kožo. Ako se to ugotovi, je to vsekakor jako sumljivo na zločesto obolenje. Zaradi sigurnosti je v takih primerih potrebna še mikroskopska preiskava. Te ugotovitve pa nas ne smejo zadovoljiti, temveč moramo iti še dalje ter se prepričati, če ne obstajajo povečane tudi v pazduhi in nadključnični votlini, bezgavke. Tudi zdrave dojke ne smemo pustiti nepreiskane.

Zdravljenje prsne raka je izključno operativnega značaja! Le v doslednem lečenju in pri zakasnelih primerih prihaja v postev zdravljenje z obsevanjem Roentgenovih žarkov. Najboljši operativni uspehi so v zgodnjih štadijih obolenja, kjer dosegamo do 75% ozdravljenj.

Iz navedenega sledi, da treba ženo poučiti o nevarnosti vsakega obolenja prsne žleze in zavlačevanja njenega zdravljenja. Treba vedeti, da je dovolj zgodaj operiran prsni rak ozdravljiv.

PROGRAM RADIA LJUBLJANA

od 6. do 13. oktobra

Nedelja, 6. oktobra: 7.30: Kmetijska posvetovalnica (Ing. Sadar Vinko); 8.30: Čas in poročila; 8.15: Koncert godbe na pihala »Sora«; 9.00: Versko predavanje; 9.15: Prenos iz franč. cerkve; 10.00: Ura operne glasbe; 11.40: Otroška ura: Pravljice iz stare Indije (g. Danilo); 12.00: Čas, vreme, poročila, obvestila; 12.15: Plošče po željah; 13.00: Koncert kvarteta na pišala, vmes plošče; 16.00: Gospodinjski nasveti (Anica Lazarjeva); 16.20: Operetni spevi; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Čas, poročila, program, vreme; 20.15: »Spet trte so rodile« ...; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Sedaj pa po domače (kvartet »Hmtradr«).

Ponedeljek, 7. oktobra: 12.00: Reproduc. vokalni koncert Teodora Saljapina; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Ratetična simfonija na ploščah št. 6; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Zdravniška ura; 18.20: Wagner: Siegfriedova idila (na ploščah); 18.40: Kulturna kronika: Beseda o ljudskih odrih (Jože Vombberger); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Prenos opere iz Beograda.

Torek, 8. oktobra: 11.00: Šolska ura: Ob obletnici smrti Viteškega kralja (prof. Grafenauer Fran); 12.00: Ruske cerkvene pesmi na ploščah; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Narodne pesmi (resne) poje Akademski pevski kvintet; 14.00: Vreme, borza; 18.00: Resno glasbo izvaja kadijski orkester; 18.40: Kraljeva pot iz Marseilla med zastave naših polkov na Oplenac (Vladimir Regally); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Prenos orgelskega koncerta iz stolnice, izvaja prof. Franz Schuschnigg iz Celovca; 21.00: Zborovski pevski koncert »Ljubljane«; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored.

Sreda, 9. oktobra: 12.00: Beethoven: Eroica — simfonija (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Junaku v spomin! (žalne koračnice in orglje na ploščah); 14.00: Vreme, borza; 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Komemorativni koncert; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored.

Četrtek, 10. oktobra: 12.00: Verdi: Requiem (plošče); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Verdi: Requiem (plošče); 14.00: Vreme, borza; 18.00: Radijski orkester; 18.40: Kulturna pomoč našim narodnim manjšinam (dr. Arneje); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Na smrt obsojen! (Ustoličenje — slušna igra); 21.00: Gosposvetski sen; 21.30: Radijski orkester; 22.00: Čas, poročila, spored; 22.15: Koroške pesmi poje Zbor koroških Slovencev.

Petek, 11. oktobra: 11.00: Šolska ura: Koroški Slovenci (Uršič France); 12.00: Reproduriran koncert resne glasbe; 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Narodne pesmi s spremljevanjem Radijskega orkestra pojo ga Neratova, gđc. Nišičeva, gg. Gostič, Janko; 14.00: Vreme, borza; 18.00: O ženski izobrazbi (Dora Vodnikova); 18.20: Jacques Ibert: Eicales (Simf. suita na ploščah); 18.40: Delavska ura: Problemi zasebnih nameštencev (Češnovar Slavko); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Prenos iz Zagreba; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Citre solo, g. Mezgolits.

Sobota, 12. oktobra: 12.00: Virtuozni (instrumentalni sol. koncert na ploščah); 12.45: Vreme, poročila; 13.00: Čas obvestila; 13.15: Nekaj naših resnih spevov na ploščah; 14.00: Vreme; 18.00: Delopust (izvaja Radijski orkester); 18.40: Važna zunanja politična vprašanja (dr. A. Kuhar); 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.30: Nacionalna ura; 20.00: Rezervirano za prenos; 22.00: Čas, vreme, poročila, spored; 22.15: Berlioz: Odlomki iz fantastične simfonije.

ZANIMIVOSTI

Kako raste kruh

Ko je stopil v sivi davni prvi človek na našo zemljo, je padel na obraz pred silno svetlobo in častil edinega boga Sonce. Oči so se tudi bale žarkovitega sonca, zato so se usesale v zemljo. Sonce je bilo tajna, zemlja resničnost. Saj je dala človeku vode in sence, sadov in živali v izobilju, da si je tešil glad in odeva! telo pred mrazom. Mater je imenoval človek zemljo in se je tako zamaknil vanjo, da je povsem pozabil na očeta sonce.

Če vprašate kmeta, ki pravkar seje pšenico, odkod bo zrastle, vam bo rekel: »Iz zemlje!« Tako bo tudi marsikateri izobraženec odgovoril na to vprašanje. Pa vendar je to naziranje prav pogrešno. Ze davno je doznala znanost, da zrastejo vse sadeži naše zemlje po veliki večini iz zraka, vode in sonca. Kakor je za ljudi resničen izrek: Od zraka ni mogoče živeti, vendar je rastlinam zrak glavna hrana. A ne ves zrak, temveč samo del nje in sicer prav neznačni del, ki mu pravimo ogljikova kislina ali na kratko CO₂, služi rastlinam za hrano. V 100 hl zraka je tega plina komaj 2 litra. Kako pa doženemo, da je pšenično zrno v resnici nastalo iz zraka? Zažgimo 100 kg pšenice, po bomo videli, da nam ostane le 10 kg pepela od vsega stota pšenice. Od teh 10 kg pepela je dobila pšenica iz zemlje le kakšnih 5 kg. Polžkusi so pokazali, da dobi rastlina približno polovico svoje gmote v obliki ogljika iz zraka, ostalih 40 odstotkov pa dobi od vode. Vse to pa se izvrši le v zelenem listu žive rastline pod vplivom sončne sile.

Sonce je pravi vir vsega življenja. Njegova svetloba daje vsemu svetu toploto in združuje mrtve stvari v živo, in rastejo vsaki živini: rastlini, živali in človeku. Ko pade prva zarja jutra na zeleno listje, prične obrat najmanjših tovarn — rastlinskih celic. Prav nič niso podobne našim delavni-

cam iz betona in opeke. Pa kako majhne so! Najmanjše dosežejo komaj 15 milijotink milimetra, celo največje, kar smo jih doslej našli, so prave igračke, 25 cm dolge in nekaj milimetrov debele. Ime celica ali stanica je prav nesrečno izbrano, saj nam vsiljuje napačno predstavo, da so celice stene. Niso pa celice le stene, saj jih mnogo celice niti nima. Celica je vsebina, vidne stene so le del celice, kakor ni odrt ovčji meh ovca, temveč kar smo iz nje izluščili, in tovarna ni poslopje, temveč stroji in ljudje v njem. Kaj pa je potemtakem celica? Celica je skupek v vodi raztopljenih in razdrobljenih rudniških snovi, ki so spojene v živo bitje — živ (protoplazma). Kakor vsako podjetje, ima tudi rastlinska celica ravnatelja — jedro, ki skrbi, da podjetje uspeva in snuje, ko je čas, nove podružnice. Prav kakor je treba za ravnatelja izobraženega človeka, je tudi jedro celice sestavljeno iz zlahtnejših snovi kakor ostala živ. Kaj bi pa počelo ravnateljstvo s še tako dobro urejeno tovarno, če bi ne imelo delavcev, ki strežejo v plavih jopičih strojem. Tudi celica ima polno takih delavcev v zelenih oblekah, ki so razdeljeni v skupinah po vsej celici in jim pravimo klorofilna zrnca. Po naše bi jim rekli zelena zrnca in sestoje iz zelenega klorofila.

Še preden nastane dan, je vse pripravljeno v celici. Voda je na mestu, naprave za precejanje glavne sirovine za rastlinsko hrano zraka, katerim pravimo reže, se odprejo, da bodo srkale iz zraka ogljikovo kislino. Tovarna čaka le na signal, da prične obratovati. Ta signal je jutranja zarja. Sončni žarek pade na zeleni list in prinese pogonsko moč celici. Zeleni delavci se zganijo in pričnejo urno razbijati trdno spojeno kisik ogljikove kisline od ogljika. Le-ta sproščeni ogljik brzo zvežejo s pripravljeno vodo in sicer tako, da dajo šestim delom ogljika šest delov vode in nastane tako sladkor (C₆H₁₂O₆), ki ga kupiči rastlina čez dan, kamor ga le more, prav do najtanjših korenin. Kisik, ki odpade pri delu, pa mora takoj iz celice, da ne sili nazaj k ogljiku. Ves dan delajo neutrudljivi zeleni delavci brez prestanka prav do mraka. Ko pa leže noč na zemljo, pa iztisne rastlina iz sladkornih zalog vodo in v rastlinah ostane glavna sestavina pšeničnega zrna, škrob. Ko je rastlina do kraja zgrajena in začne cvetiti, je ves tok sladkorja obrnjen v cvet, da preskrbi hrano v obliki škroba za potomce. Iz zemlje vzame rastlina le prav malo snovi, kakor smo že zgoraj rekli, da stvari iz teh prstenin (kalija, apna, fosforja, magnezije, kremenca-železa, žvepla) zametek za svoje potomce, ki jih varno položi v obilno zalogo škroba. To zibko varno odene z rjavo odejo, ki ji pravimo, kadar jo mlinar sleče s pšeničnega zrna, otrobi.

Tako rase kruh iz zraka, vode in sonca, zastoni, le 5 odstotkov prstenin dá zemlja, dokler je spočita prav tako zastoni. Ko smo potegnili meje in postavili meje pred njivami, pa mora kmet vračati zemlji kakšne tri odstotke. Ni je cenejše tovarne od rastline, ki da sama skoraj vse sirovine. Zastoni bi bil kuh. če bi še kmet podaril svoje delo in polja.

ODKOD SO INDIJANCI

Skoro po vseh državah severno-ameriške Unije sedaj kopljejo, da bi izkopali ostanke prvotne indijske kulture. Ameriški znanstveniki bi v glavnem najprej radi ugotovili kulturne vezi med indijanskimi nomadi Severne Amerike med kulturo tako zvanih Pueblor v Arizoni ter med neprimerno višjo kulturo indijanskih držav Srednje in Južne Amerike. Vendar pa vsa ta raziskavanja, katera v prvi vrsti zanimajo Američane, niso tako važna, kakor pa je važna ugotovitev, odod so se Indijanci naselili na ameriško celino. Neki kitajski starinoslovec je z vso odločnostjo povdarjal, da je našel med kulturo indijanskih Majev in pa med srednjeveško kitajsko kulturo velike sorodnosti iz tega je z vso odločnostjo sklepal, da so indijanski Maji in z njimi tudi Tolteki in Asteki ter morda tudi peruanski Inke vsekakor vzhodno-azijskega po-

rekla. Kolikor more znanost danes ugotoviti, so se mongolska ljudstva iz Azije selila v Ameriko po dveh mogočih poteh: ali po severni strani čez Sibirijo, Aleute na Aljasko in severno Kanado, ali pa po južni poti čez otočje Tihega oceana, čez Mikronezijo in Polinezijo v Južno Ameriko.

✱

Umetna svila iz bukovega lesa. Po načelu, da so potrebne za izdelovanje umetnih svilenih vlaken samo najboljše sirovine, so uporabljali doslej v tej industriji skoraj izključno samo smrekovino iz severnih dežel. Šele zadnji čas so kemiki odkrili, da kakovost blaga ni toliko odvisna od kakovosti sirovine, kolikor od vestnosti izdelovanja vlaken. Poskusi z umetno svilo, ki so jo naredili iz lesovine bukovega lesa, so pokazali, da so vlakna prav tako lepa in trdna kakor da bi bila napravljena iz nordijske smrekovine. Manjvredni bukov les utegne torej postati sirovina enega najzlahtnejših industrijskih proizvodov.

Plug ga je obglavil. Češkega kmeta Karla Koželja iz Zvonoka je zadela te dni strašna nesreča. Koželj je imel doma star železen plug, ki je bil potreben popravila. Zato se je odločil, da pelje plug z volovsko vprego h kovaču v sosednjo vas. Napregel je vola v jarem. Živina pa se je med potjo iz neznanega vzroka splašila, plug se je prevrnil in Koželj je tako nesrečno padel, da ga je prijel lemež za vrat in ga vlekel dalje. Ker sta splašena vola bezlajala, se ni mogel rešiti pluga, ki ga je na svoji strašni vlaki obglavil. Ko so kmetje na cesti z veliko muko ustavili vola, se je držala Koželjeva glava vratu samo še s tenko kožico. Nesrečni kmet, ki je zaradi plašne živine izkrjavel, je bil star komaj 25 let.

Lastovke in varnost hiše. O lastovkah, je mnogo izrekov. Tako pravijo, kdor umori lastovko, povzroči, da nato štiri tedne dežuje. Na Tirolskem pa celo prerokujejo onemu, ki ubije Marijino ptičko, lastovko, da bo vse življenje nesrečen ali da bo treščilo vanj. Govorijo tudi, da celo ptice roparice nikdar ne užalijo kake lastovke. Na Vestfalskem je v prejšnjih časih šel gospodar z vso družino lastovkam naproti in jim je slovesno odprl vrata v skedenj. Druge pa je čuvaj na grajskem stolpu naznanil prihod prve lastovke in župan je javno razglasil, da se je zdaj začela pomlad. Babilonci so dejali, da je lastovka posvečena boginji Istar, in Grki, da jo boginja Alfordita najbolj ljubi. Lastovka je bila tista ki, je napovedovala ljubezen. Kdor prvi zagleda lastovko, bo imel srečo v ljubezni. Čehi pravijo, da se bo ondi, kjer lastovka obletava okno, kmalu poročilo kako dekle. Če se komu sanja o lastovkah, pomeni svatbo. Lastovka velja za Marijino ptičko in kjer gnezdi lastovke, ondi je mir v hiši in tja tudi nikoli ne trešči. Saj pravimo v pesmi: »Lastovke, o Bog vas sprimi!« Ker pa lastovke tako čudno cvrčijo, menijo ponekod, da se prilizujejo. In pravijo o prilizjevanjih ljudem, da cvrčijo kot lastovke. Na jugu pa so si v starem veku drugače razlagali cvrčanje lastovk. Dejali so, da jedijo in tožijo. Tudi Grki so rekali o lastovkah, da tožijo in jadicujejo, zato so lastovke pomenile žalost in nesrečo. Ko je kraljica Kleopatra zvedela, da gnezdi na ladji lastovke, je koj zaslutila, da bo njena vojska premagana. V Artemidorovih sanjskih bukvah je zapisano, da bo človek kmalu zelo nesrečen, če se mu sanja o lastovkah. Bržkone prav zato opozarja Pitagoras, naj preženemo lastovke izpod streh. Ze izza davnih časov so ljudje menili, da so lastovke božji ptiči in so jih uporabljali tudi za zdravlilo. Še slavni Aristotel je menil, da ni moči uničiti oči lastovke in dasi bi jih iztaknili, bi rastle kar dalje. Stari zdravniki, na pr. Dioskurides, Celsus, Paulus iz Egipte so še v 7. stoletju po Kristu zdravili bolnike z očmi, možgani, s krvjo in kamni lastovk razne očesne bolezni in pa božjast. Se dandanašnji pripisujejo lahkoverni ljudje izredno zdravilno moč baš lastovkam.

Predsodek ribičev. Če ribiča na glas vprašate, ali ribe prijemajo, ti bo takoj dejal prst na usta, da se ribe ne bi preplašile. Tolikšna obzirnost pa v resnici ni potrebna, ker govorjenje rib prav nič ne moti. Ribe namreč niso samo neme, marveč tudi skoraj popolnoma gluhe ali vsaj močno naglušne, če se hočemo po človeško raziti. Dojemajo namreč samo zvočne valove, ki se prenašajo neposredno po vodi. Le prav močni zračni tresljaji se prenašajo na vodo s tolikšno jakostjo, da jih lahko slišijo ribe. Ribič se lahko kolikor hoče glasno razgovarja med lovom, pa ne bo preplašil rib. Nasprotno pa se bodo ribe takoj razbežale, če se le nekoliko stresejo tla od trsega koraka, ker se ti stresljaji z veliko jakostjo razširjajo tudi po vodi.

Najmočnejši mož na svetu. Najmočnejši mož na svetu je baje delavec, zaposlen kot človeški žerjav v moskovski avtomobilski tovarni. ta orjak dvigne igraje 5 meterskih stotov. Piše se Gregor Glikin in razumljivo je splošno zanimanje za njegovo izredno moč. Moč je poskusil seči že v cirkusih, pa ga je sovjetska vlada sama angažirala, da bi kazal svojo moč po državnih tovarnah, kjer naj bi vzbujal kot najboljši delavec lene tovariše. Glikin ima v potnem listu zapisano, da je po poklicu orjak, človeški žerjav. Zdravniki so mu predpisali posebno, zelo obilno hrano, da mu navadni zemljani kar zavidajo izboren tek. Zavidajo mu pa tudi obilno hrano, saj je niso vsi deležni. Moskovski orjak dobi na mesec 25 kg mesa, 12 kg masla, 10 kg sladkorja, 20 kg rib in 40 mesnih konzerv. Na dan poje 3 kg kruha. Glikin je sin varšavskega obrtnika, star je 37 let, meri samo 1.80 m, pač pa tehta 125 kg. Fizična moč se menda v njegovi rodbini podeduje, kajti njegov 3-letni sinček je tudi že izredno močan, poje pa na mesec nad 100 jaje in 5 kg masla.

× **Nazadovanje porodov v Evropi.** Neki francoski zdravnik objavlja podatke o nazadovanju porodov v evropskih državah. Zdravnik pravi, da danes ni več Francija tista dežela, ki je bila pred leti znana kot dežela najbolj nazadujočih porodov. Njeno mesto zavzema zdaj Švedska. Medtem ko pride v Franciji na tisoč prebivalcev 18.07 novorojenca, jih pride na Švedskem na isto število komaj 17.05. Temu dejstvu se je treba tembolj čuditi, ker je Švedska precej bogata dežela z zdravimi ljudmi. Švedi so priznani sportniki. Edini razlog nazadovanja porodov na Švedskem bi bil torej ta, da se je prebivalstvo polenilo in daje prednost življenjski udobnosti. Kar se same Francije tiče, je treba povedati, da ne zaostaja glede števila porodov skoro nič za Anglijo. Kmalu za njo pa prideta Belgija in Nemčija. V nemških deželah je vprašanje naraščanja prav tako skrb zbujajoče kakor na Francoskem. Pred 25 leti so beležili nemški podatki na tisoč prebivalcev 35.7 otroka na leto, danes je pa padlo to število že na 20.5.

× **Poginili so štirje milijoni ovc.** V neki pokrajini v Avstraliji so poginili zaradi pomanjkanja vode v zadnjih štirih mesecih štirje milijoni ovc. Dežja ni bilo preko 18 mesecev in so se posušili vsi potoki in izviri. Šele pred dnevi je spet deževalo.

Za smeh in kratek čas

Zakaj ga je vzela

Neža: »Kako neki si mogla vzeti tega nerodnega?«

Mica: »Vzela sem ga, ker sem se čutila tako sama in ker sem tako potrebovala sočutja.«

Neža: »Zdaj pa res sočustvujem s teboj.«

Pri gledališki blagajni

Oče: »Igra, ki jo igrajo danes, ni zate, dečko. Za to si še premajhen.«

Sinko: »Pa mi kupi sedež kje spredaj, papá.«

Poštenjak

Jože: »Ali si oddal najdeno srečko razredne loterije?«

Tone: »Seveda, takoj po žrebanju.«

Nesramnost.

»Ču mi takoj ne izginejte izpred oči, pokličem stražnika, da vas vrže ven!«

»Koliko mi daste, pa grem jaz po njega?«

Vsi pogoji.

Oče: »Vi bi se torej radi poročili z mojo hčerko. Pa imate kake pogoje za napredovanje v službi?«

Zenin: »Vsekakor, saj sem sedaj zadnji v pisarni.«

DOBRO SE JE ODREZAL

Oče: »Mihec, tako velik deček, kakor si ti, se vendar ne bo bal spati v temi.«

»Ah očka,« ihti petletni Mihec, »tebi je lahko govoriti, s teboj spi mamica.«

PRI ZDRAVNIKU

Bolnica: »Gospod doktor, ali imate tudi sovražnike?«

Zdravnik: »Samo na onem svetu, gospa.«

Tudi vzrok.

Namesčenca so odpustili, ki takoj hiti k šefu, da bi se pritožil. — »Saj vendar nisem nič naredil, gospod šef!« — »No ravno radi tega smo vas odpustili.«

MALI OGLASI

GOSPODINJO ISČE

39 let star ločenec s 15.000 Din premoženja in posestvom 6 ha. Prednost ima ločena udova ali dekle od 28 do 35 let stara. Ponudbe z natančnim dnevom, mesecom in letom rojstva in sliko na upravo Domovine pod števil. 201.

HUBERTUS PLAŠČE

nepremočljive, onroške 165 Din, za odrasle 250 Din, v vseh barvah pri A. Preskerju, Sv. Petra c. 31-6

CERKVENE TAKSE

Seznam veljavnih cerkvenih taks (župno-uradnih, poročnih, mašnih, pogrebnih i.t.d.) lahko dobite **brezplačno**, če se takoj z dopisnico obrnete do Blaža Kovača v Ljubljani. Založba »Indeks«.

NOVOST! Samo Din 98.—

Št. 63.719. Cenena, a dobra **Shooek-Proof** zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov, zapestnica iz usnja. Številčnica in kazalo osvetljena. (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštarno prosto. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

Zahtevajte brezplačni cenovnik!

Chrom anker ura, slična moderno gravirana **Din 36.—**

Ista ura boljše **Din 60.—**

Ista ura tenka **Din 95.—**

2 do 5 let garancije.

Budilka z enim zvoncem **Din 45.—**

Ista budilka prima, 5 let garancije **Din 60.—**

Ista budilka z dvema zvoncema prima, 5 let garancije **Din 76.—**

Ista ura bolj tenka, tetača na 8 kam. : let garancije **Din 160.—**

Anton Kifman
Maribor, 143

Specijalist za boljše ure.

Podaljšaj si življenje!

Življenje se more podaljšati in bolečine preprečiti, bolezni ozdraviti, slabi okrepiti, bolehnosti popraviti, nesrečni osrečiti!

KAJ PRINASA VSAKA BOLEZEN?

Oslabljenje živcev, potrlost, izgubo dobrih prijateljev ali bližnjih, razočaranost, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih posledic.

ZADOVOLJSTVO

Je najboljši zdravnik! Imamo pota, ki Te dovedejo do dobrega razpoloženja. Ti oživi čud ter vzbudi nove nade; to pot nam pa pokaže razprava, ki jo zahteva, dobi takoj in

POPOLNOMA BREZPLAČNO!

V tej mali priročni knjižici je raztolmačeno, kako je mož v kratkem času in brez ovire pri delu ojačati živce in mišice, izboljšati in odpraviti utrujenost, slabo razpoloženje, raztresenost, oslabljenost spomina, nerazpoloženje za delo in nešteto drugih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki vam nudi mnogo ugodnih trenutkov.

Poštno zbiralno mesto:

ERNEST PASTERNAK, BERLIN 80.

Michaelkirchplatz 13, Abt. 88.

VESELJE

je v vsej rodbini ko prinese poštar paket od tvrdke

TRGOVSKI DOM

Sternecki

TOVARNA - PERILA - IN - OBLEK
Celje št. 97.

Da pa lahko naročite po svojem okusu, zahtevajte takoj najmodernejše vzorce svile, barhenta, delena, tiskanih in raznih drugih modernih tkanin za ženske, dekliške in otroške obleke, katere prejmete brezplačno. Cene zopet zelo znižane, a izbira je velikan-ska! — Veliki ilustrirani cenik brezplačen!